

אספקלריה

גליון י' | כסלו תש"פ

ראי מבין כותלי המכון מדעי טכנולוגי להלכה

באספקלריית השעה

מאת ראש המכון הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א

בתוכן

- 1. באספקלריית השעה - אור הגנוז ..... מאת ראש המכון הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א
- 5. מבעד לאספקלריה..... מהנעשה והנשמע בין כותלי המכון ומחוצה לו
- 10. בראי ההלכה..... שאלות נבחרות משולחן רבני המכון
- 16. על משמר השבת..... מכשור רפואי (א) - סיפאפ
- 19. באספקלריית העבר..... באג 2000 שחל להיות בשבת
- 22. באספקלריית האמונה - מכתבים ל'גאנה'.... מאוצרותיו של הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל
- 26. רשימת מקורים באישור המכון..... מעודכנת לחודש כסלו תש"פ

אור הגנוז

הנה מובא בשם הרב הקדוש רבי פינחס מקאריץ ('אמרי-פינחס', חנוכה, אות סה; שער השבת, אותיות טז-זז) כי שלושים וששת הנרות שמדליקים במשך כל ימי החנוכה הם כנגד שלושים ושש מסכתות שבתלמוד בבלי, אשר אז מתגלה האור הגנוז ששימש לאדם הראשון במשך שלושים ושש שעות מעת שנברא עד שגנזו אותו האור, כמו שאמרו חז"ל (ב"ר, פר' יב, ו): "אמר רבי יהודה בר סימון אותה האורה שנברא בה העולם אדם הראשון עמד והביט בה מסוף העולם ועד סופו, כיון שראה הקדוש-ברוך הוא מעשה דור אנוש ומעשה דור המבול ומעשה דור הפלגה שהן מקולקלים עמד וגנזו מהם, שנאמר וימנע מרשעים אורם... רבי לוי בשם רבי גזירא אמר שלושים ושש שעות שימשה אותה האורה, שתים עשרה של ערב-שבת, ושתים עשרה של ליל שבת, ושתים עשרה של שבת, כיון שחטא אדם הראשון ביקש לגנזה, חלק כבוד לשבת, שנאמר ויברך אלקים את יום השביעי, ובמה בירכו באור" וכו'.

בספר 'בני-יששכר' (מאמרי כסלו-טבת, מ"ב, אותיות ת, יב, יג, יח, כא; מ"ג, אות כט; מ"ד, אות עא) הסמיך לזה את דברי הרב עיר וקדיש בעל הרוקח ז"ל, אשר דבריו מקובלים מאליהו ז"ל, שכתב (הל' חנוכה, סו"ס רכה): "ומדליקין בחנוכה ל"ו נרות, לפי שבחנוכת העולם ויתן אותם אלקים ברקיע השמים להאיר, וכדאיתא בפסיקתא רבתי אותה אורה שנשתמש בה אדם הראשון היתה ל"ו שעות, כדאיתא בבראשית רבה יום ו' י"ב שעות וליל ז' י"ב שעות ויום ז' י"ב שעות, וכשיצאו ל"ו שעות החשיך העולם".¹

וכבר דרשו דורשי רשומות, כי תיבת 'אור' מופיעה לראשונה בפסוק (בראשית א, ג) "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", אשר תיבת 'אור' הראשונה שבפסוק היא התיבה העשירים וחמש מתחילת התורה, לרמז כי יום כ"ה בכסלו הוא יום של אור.

יתר על כן, מובא בשל"ה הקדוש (תושב"כ, פרשיות וישב מקץ ויגש, בהגה"ה): "הנה חנוכה שבו היה חנוכת בית המקדש והוא רומז לחינוך העולם... וכמו שעולם נברא בכ"ה לחודש, כי העולם נברא כ"ה לאלול... כן חנוכה כ"ה לחודש, וכמו שראשית הבריאה יהי אור כן מצות חנוכה בנרות, וכמו שאור הראשון נגזז ואין משתמשין בו כן הנרות הללו אסור להשתמש בהן, ורמז לדבר יהי אור, יהי עולה כ"ה" וכו'.

מכל האמור למדנו, שאור ימי החנוכה שורשו באור ששימש בששת ימי בראשית, למן היום הראשון לבריאת העולם, עוד קודם שנבראו ונתלו המאורות ביום הרביעי, ובשלהבותיהם

1. וראה עוד מה שהביא הבני"ש (שם, מ"ד, אות פו) מדברי המהר"ל (בספרו 'נר-מצוה') שהאור שנברא ביום הראשון לששת ימי בראשית היה ביום כ"ה באלול, ומכאן ואילך מתחיל האור להתמעט עד לתקופת טבת ביום כ"ה בכסלו, יעויי"ש בדבריו, שע"ז כתב הבני"ש: "אבל תדע אשר רוח ה' דיבר בו בהרב הקדוש הנ"ל, והשכיל ברוה"ק אשר האור דחנוכה הוא מן האור הגנוז שנברא ביום א'". ועל יסוד זה כתב הבני"ש (שם, מ"ב, אות כא):

"הנה העדתי שלושה עדים נאמנין, אשר הארת אור חנוכה הוא מבחינת אור הגנוז, ה"ה הרב עיר וקדיש בעל הרוקח ז"ל, אשר דבריו מקובלים מאליהו ז"ל, וכן מדברי הרב הגאון מהר"ל מפראג (יובאו אי"ה דבריו לקמן), ידוע דבריו נאמר ברוה"ק, והיה משתמש בספר יצירה, והרב הקדוש אשר היה סמוך לדורותינו מפורסם ברוח קדשו הרב מהר"פ זצוק"ל מקארעץ".

אספקלריה

באספקלריית השעה

המשך מעמוד קודם

ואורים ותומים" ומפרש רש"י (שם, סוד"ה ארון כפורת וכרובים): "רוח-הקודש לא היתה בנביאים משנת שנים לדריוש ואילך". למרות זאת עדיין היו משתמשים בימי בית שני בבת-קול, לגלות ולדעת מה שלמעלה מאתנו בכח השמיעה, כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין יא.): "תנו רבנן משמתו נביאים האחרונים הגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח-הקודש מישראל, ואף-על-פי-כן היו משתמשים בבת-קול", ועוד אמרו חז"ל (מגילה לב.): "אמר רבי יוחנן מנין שמשתמשין בבת-קול, שנאמר ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר". אבל לאחר שנחרב הבית השני ונסתם כל חזון בגלות המרה והממושכה שוב אין לנו שיור רק התורה הזאת, ומכאן ואילך אין לנו אפשרות לדעת ולברר מה שלמעלה מאתנו אלא בדרך אחת בלבד, שהיא 'וכל מעשיך בספר נכתבים', לחפש ולגלות המטמוניות הצפונות באמצעות ספר התורה שלפנינו, שם גנוז האור של ששת ימי בראשית שצופים ומביטים בו מסוף העולם ועד סופו.

על מעלתה המיוחדת של צפייה וראיה זו באור הגנוז בתורה הקדושה כותב ה'בני-יששכר' (שם, מ"ב, אות יג): "האור הראשון היו מביטין בו מסוף העולם ועד סופו, כמו שאמרו רז"ל וגנוזו הקדוש-ברוך-הוא לצדיקים, והיכן גנוזו בתורה, כמו שאמרו קדמונינו בעלי רוח-הקודש, וכל מה שאדם רואה בכל פעם דבר חדש בתורה הוא מהאור הגנוז, על-כן נקרא התורה 'אור', ועל-כן חכם בחכמת התורה עדיף מנביא, כי על-ידי התורה יתגלה לו אור הגנוז בכל פעם, וכל אחד כפי עסקו ועמלו בתורה ועל-ידי אור הגנוז יכול להביט בכל פעם נסתרות מסוף העולם ועד סופו, מה-שאיין-כן הנביא לא בכל פעם תתגלה לו הנבואה, והנה לבעבור זה רואין הצדיקים ראייה רוחנית למרחוק גם בעולמות העליונים, כל אחד כפי השגתו בתורה וכפי מה שמשיג שם מאותו האור הראשון הגנוז".

אך עדיין נותר לנו הצורך להוסיף ביאור על כך שהאור הגנוז הזה מאיר בימי החנוכה ומתנוצץ בשלושים וששת הנרות שמדליקים במשך ימי החנוכה.

כי הנה על הכתוב (תהלים א, ד-ה): "לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח, על כן לא יקומו רשעים במשפט" וגו' אמרו חז"ל (משוח"ט שם): "רבי יודן ורבי פינחס אומרים, אמר הקדוש-ברוך-הוא לרשעים אני בראתי את העולם בויהי כן ואתם אומרים לא כן, חייכם לא כן, על כן לא יקומו רשעים במשפט".

6. וכלשון התנו"ט (יבמות פט"ז מ"ו): "שהוא קול שנשתמשו בו לאחר שפסקה הנבואה, והוא קול מחודש בשעתו מהבורא יתברך להודיע סודו ליראיו".

המרצדות של נרות החנוכה מתנוצצת הארת אור קדום זה, המכונה בשם 'אור הגנוז', על-שם מה שאמרו חז"ל (חגיגה יב.): "דאמר רבי אלעזר אור שברא הקדוש-ברוך-הוא ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, כיון שנסתכל הקדוש-ברוך-הוא בדור המבול ובדור ההפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנוז מהן... ולמי גנוז, לצדיקים לעתיד לבוא" וכו'.

עוד אמרו חז"ל (תנחומא, פר' נח, פיס' ג): "אור שנברא ביום הראשון שגנוזו הקדוש-ברוך-הוא לעמלי תורה שבעל-פה ביום ובלילה" וכו'.

ובשם הבעל-שם-טוב הקדוש מובא ('דגל-מחנה-אפרים', פר' בראשית, ד"ה וירא אלקים, ופר' תצוה, ד"ה עוד י"ל ע"ד; 'מאור-עינים', פר' שמות, ד"ה אך דנודע; וראה גם בס' 'כש"ט ח"א, אות פד) שאותו האור שנברא ביום הראשון גנוזו הקדוש-ברוך הוא בתורה³. ולכן הצדיקים שבכל דור ודור משתמשים באור ההוא ע"י התורה ויכולים להביט ולהסתכל בו מסוף העולם ועד סופו. ויש לזה רמז בדברי בעל הטורים (בראשית שם): "את האור, בגימטריא 'בתורה', ועולה מנין תרי"ג".

לאור זאת, פירשו צדיקים (יש דמטו הכי בשם בעל הדגמח"א, ויש דמטו הכי בשם המגיד מקאז'ניץ, ובדומה לזה קצת נמצא ב'פתחא זעירא' לספר 'הפלאה' אות ו) בדרך רמז את מה ששנינו במשנה (אבות רפ"ב): "דע מה למעלה ממך, עין רואה ואוזן שומעת וכל מעשיך בספר נכתבים". כי בשביל לדעת מה שלמעלה מאתנו, מעבר לידיעותינו ומעל להשגותינו, ישנן שלוש דרכים. מיום היות ישראל לעם עד לתחילת ימי בית שני היה אפשר לדעת זאת באמצעות 'עין רואה', כלומר: נבואה⁴, רוח הקודש ואורים ותומים⁵, שמגלים צפונות ונסתרות בכח הראיה כביכול. מתחילת ימי בית שני פסקה נבואה מישראל, ושוב אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה, וגם בטלו האורים והתומים, כמו שאמרו חז"ל (יומא כא:): "אלו חמשה דברים שהיו בין מקדש ראשון למקדש שני, ואלו הן, ארון וכפורת וכרובים אש ושכינה ורוח-הקודש

2. וכן איתא בכ"מ בדברי רז"ל, וכמו שגם הבאנו לעיל מדברי המדרש (ב"ר, פר' יב, 1).
3. וכבר צויין בדגמח"א שם בסוגריים לדברי הזה"ק (ח"א, בהשמטות, רסד.) עיי"ש.
4. והסמיכו לזה את הכתוב (שמואל א, ט, ט): "לפנים בישראל כה אמר האיש בלכתו לדרוש אלקים לכו ונלכה עד הרואה כי לנביא היום יקראו לפנים הרואה".
5. ועל בדברי הרמב"ן (שמות כח, ל, בתו"ד) על האורים והתומים: "וזאת מדרגה ממדרגת רוח-הקודש היא, למטה מן הנבואה ולמעלה מבת-קול שמשתמשים בבית שני לאחר שפסקה הנבואה ופסקו אורים ותומים".

האור הגנוז מששת ימי בראשית⁷, ואהרן הכהן בהעלותו את הנרות המאירים באור הגנוז - "ויעש כן אהרן" - תיקן והשלים בכך את תיבת 'כן' שלא נכתבה בבריאת האור ביום הראשון, משום שגנוז הקדוש-ברוך-הוא בשל מעשיהם המקולקלים של הרשעים.

עוד הוסיף לבאר (בפי' 'תורה-אור' שם) על-דרך-זו את מה שמפרש רש"י¹⁰ (שם): "ויעש כן אהרן, להגיד שבחו של אהרן שלא שינה", שהכתוב הזה מלמדנו על שבח עבודתו של אהרן הכהן בהדלקת המנורה והעלאת הנרות, שהיא 'שלא שינה', דהיינו שהוא אינו צריך כביכול לשנות בבריאת האור של היום הראשון בכתיבת 'ויהי אור', שלא כמו בשאר ימי בראשית, כי אצלו אכן ניתן לומר 'ויהי כן', כמו שכתוב "ויעש כן אהרן".

מעתה, הלא כבר נודע בשער בת רבים כי שורשם של נרות החנוכה הוא בנרות מנורת המקדש שהרי כל עיקרה של תקנת הדלקת נרות חנוכה במשך שמונה ימים הוא זכר לנס שנעשה במנורת המקדש, כלשון הרמב"ם (פ"ג מהל' חנוכה הלכות ב-ג): "וכשגברו ישראל על שונאיהם... ונכנסו להיכל ולא מצאו שמן טהור במקדש אלא פך אחד, ולא היה בו להדליק אלא יום אחד בלבד, והדליקו ממנו נרות המערכה שמונה ימים... ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור... ומדליקין בהן הנרות בערב על פתחי הבתים בכל לילה ולילה משמונת הלילות להראות ולגלות הנס".

וגדולה מזו נתבאר בדברי הרמב"ן, בתחילת פרשת בהעלותך (שם, ב), שפרשת המנורה והעלאת הנרות במקדש על-ידי אהרן הכהן רומזת גם לנרות חנוכה, וכדבריו שם: "אבל ענין הגדה הזו לדרוש רמז מן הפרשה על חנוכה של נרות שהיתה בבית שני על-ידי אהרן ובניו, רצוני לומר חשמונאי כהן-גדול ובניו, ובלשון הזה מצאתיה במגילת סתרים לרבינו נסים שהזכיר האגדה הזו ואמר, ראיתי במדרש כיון שהקריבו שנים-עשר שבטים ולא הקריב שבט לוי וכו', אמר לו הקדוש-ברוך-הוא למשה דבר אל אהרן ואמרת אליו, יש חנוכה אחרת שיש בה הדלקת הנרות ואני עושה בה לישראל על-ידי בניך נסים ותשועה וחנוכה שקרויה על-שםם, והיא חנוכת בית חשמונאי... וראיתי עוד בילמדנו (תנחומא, פר' בהעלותך, פיס' ה), וכן במדרש-רבה (במדב"ר פר' טו, ו), אמר לו הקדוש-ברוך-הוא למשה לך אמור לאהרן

מפרש על כך המלבי"ם (בפי' 'התורה-והמצוה', בראשית א, ג; ובפי' 'תורה-אור', ר"פ בהעלותך; ובס' 'ארץ-חמדה', בראשית שם) על יסוד מה שהביא מדברי חז"ל⁷ שעל בריאת האור ביום הראשון נאמר 'ויהי אור', שלא כמו בכל יתר הבריאות שנבראו בימי בראשית, עליהן נאמר בכל פעם 'ויהי כן', מאחר שהאור שנברא ביום הראשון לא היה לו קיום ולא נשאר כן לעולם, שהרי לבסוף נגנז לעתיד-לבוא, והאור שנשאר להאיר בעולם הוא אור אחר, לכן לא נאמר בו 'ויהי כן', שמשמעותו שהבריאה שנבראה במאמרו של הבורא יתברך שמו נותרה להיות כן לעולם, אלא רק 'ויהי אור', שמשמעותו היא שלאותה שעה נברא האור כרצונו וכמאמרו של הבורא⁸.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א בשיחה תורנית עם כ"ק מרן האדמו"ר מודושינסקיא שליט"א

ולדבריו, זו כוונת המדרש, ש"אמר הקדוש-ברוך-הוא לרשעים אני בראתי את העולם בויהי כן", דהיינו שכל העולם נברא בעשרה מאמרות, אשר עליהם נאמר 'ויהי כן', שהכל נעשה ונברא כמאמרו של הבורא, וכך הוא עומד וקיים לעד, ורצונו היה שגם בבריאת האור ביום הראשון יאמר 'ויהי כן'. אלא שהרשעים אומרים 'לא כן', כאמור בתהלים (שם) "לא כן הרשעים", כלומר שבשל מעשיהם המקולקלים של הרשעים, שאינם ראויים להשתמש באור זה, עמד הקדוש-ברוך-הוא וגנזו, ולפיכך לא נאמר בבריאתו 'ויהי כן' אלא 'ויהי אור'.

מוסיף המלבי"ם (בפי' 'תורה-אור' שם; ובס' 'ארץ-חמדה', במדבר ח, ג) לפרש עוד על-פי-זה את הכתוב בפרשת בהעלותך (במדבר שם): "ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה" וגו', כי בנרות מנורת המקדש היה מאיר

9. וראה מש"כ ב'ספר הפליאה' (פר' בראשית, עה"פ "וירא אלקים את האור כי טוב"): "א"ל ר' מה פירוש טוב, א"ל אליהו ז"ל אמר בפיו בהטיבו את הנרות תרגומו באדלקותיה" וכו'. וכפה"נ דהן הן הדברים, ודו"ק בזה.
10. ומקורו בדברי הספרי (פר' בהעלותך, ריש פיס' ב) לפי גי' הגר"א שם.

7. בפי' 'תורה-אור' (ר"פ בהעלותך)) הביא כן המלבי"ם בשם המדרש, ובס' 'ארץ-חמדה' (במדבר ח, ג) הביא כן בשם הירושלמי.
8. ולמעשה נתבאר כן בדברי הרמב"ן (בראשית שם): "ויהי אור, לא אמר ויהי כן כאמור בשאר הימים, לפי שלא עמד האור בתכונה זו כשאר מעשה בראשית וכו'.

הוא כפי שהיה בבריאת העולם, שבתחילה היה חושך ולאחר מכן נברא האור, כך מהלכות תחילה העיזים, שהן בדרך-כלל שחורות, ואחריהן הרחלות, שהן בדרך-כלל לבנות)."

מפרש זאת המהרש"א¹² (בחדא"ג שם), כי שאלתו של רבי זירא היתה מפני מה בימי בית שני מלכה תחילה מלכות יון, שנמשלה לעיזים, ככתוב בחלומו של דניאל (דניאל ח, כא): "והצפיר השעיר מלך יון והקרן הגדולה אשר בין עיניו הוא המלך הראשון", וכפי שמפרש רש"י (שם): "המלך הראשון, הוא אלכסנדרוס מוקדון שהרג את דריוש בן אסתר" וכו', ששלושים וארבע שנים לאחר בנין הבית השני נטל אלכסנדר מוקדון את ההגמוניה ממלכות מדי ופרס שהיתה מושלת בכיפה, ולאחר שש שנים הרג את דריוש מלך פרס, ומאותה שעה מלך בכיפה ופשטה מלכות יון בכל העולם כולו, כשעל ארץ ישראל מלכה מלכות יון במשך מאה ושמונים שנה¹³, עד לשנת נס חנוכה, שאז גברה עליה מלכות בית חשמונאי, וחזרה המלכות לישראל¹⁴, שנמשלו לכבשים ורחלים, ככתוב (ירמיה נ, יז): "שה פזורה ישראל". על כך השיב לו רב יהודה, כי סדר זה טבוע בבריאה מברייתו של עולם, שקודם שולט החושך ולאחר מכן מגיע האור, וכלשונו של המהרש"א: "שכבר נרמז זה כברייתו של עולם, דברי שא חשיכה כו', שנאמר וחשך על פני תהום גו', והדר נהורא, כדכתיב יהי אור, ואמרו בבראשית-רבה וחושך על פני גו' זו יון שהחשיכה עיניהם כו', ואחר-כך מלכות חשמונאי, שהוא אור, שמלכו בנס נרות של חנוכה".

אין ספק, כי ימים קדושים אלו, ימי החנוכה המאירים הבאים עלינו לטובה, בהם מתנוצצת הארת האור הגנוז, הם בוודאי ימים מסוגלים מאד לזכות גם להארת האור הגנוז בתורה הקדושה.

תפילתנו ובקשתנו, כי אור גדול זה יאיר גם לנו, בעבודת הקודש אשר עלינו, להוציא לאור תעלומה, לגלות ולחשוף את עומק צפונותיה של תורתנו הקדושה, תורת חיים, ולמצוא תשובות מלאות ומתאימות לכל אתגרי התקופה המתחדשים חדשים לבקרים, ולכל השאלות ההלכתיות העולות על הפרק, בעקבות הטכנולוגיה המתקדמת וההתפתחויות המדעיות המואצות.

12. ובדומה לזה קצת נתפרש גם ב'כלי-יקר' בפר וישב (בראשית לח, יח) עה"פ "ותאמר חותמך ופתילך ומטך אשר בידך" עיי"ש.

13. וכל זה עפ"י דברי רז"ל בברייתא דסע"ר (פ"ל) ובסוגיות הגמ' (ע"ז טו.י.) יעוייש"ה.

14. כלשון הרמב"ם (רפ"ג מהל' חנוכה): "עד שריחם עליהם אלקי אבותינו והושיעם מידם והצילם, וגברו בני חשמונאי הכהנים הגדולים והרגום והושיעו ישראל מידם, והעמידו מלך מן הכהנים, וחזרה מלכות לישראל יתר על מאתיים שנה עד החורבן השני".

אל תתירא, לגדולה מזאת אתה מוכן, הקרבנות כל זמן שבית-המקדש קיים הן נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה יאירו... והנה דבר ידוע שכשאין בית-המקדש קיים והקרבנות בטלין מפני חורבנו אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות חנוכה חשמונאי, שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותנו".

לאור האמור, הרי הדלקת נרות החנוכה היא המשכה הישיר של הדלקת מנורת המקדש בזמן שבית-המקדש קיים. ומובן, איפוא, שבאורם של נרות החנוכה מתנוצצת הארת האור הגנוז אשר האיר, כאמור, בנרות מנורת המקדש.

יתכן שכבר נרמז כן בתורה, בתחילת פרשת בראשית, לגבי בריאת האור ביום הראשון, שהוא האור שנגנז לאחר מכן לצדיקים לעתיד לבוא. שם נאמר בכתוב (בראשית א, ב): "והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים", שעל כך אמרו חז"ל (ב"ר פר' ב, ד): "רבי שמעון בן לקיש פתר קריא בגלויות, והארץ היתה תוהו, זה גלות בבל... ובוהו זה גלות מדי... וחושך זה גלות יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהן, שהיתה אומרת להם כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, על פני תהום זה גלות ממלכת הרשעה" וכו'. בהמשך לאותו פסוק נאמר בתורה (שם, ג): "ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור", שמשמעותו של כתוב זה היא כי הקדוש-ברוך-הוא סילק כביכול את החושך בבריאת האור, הוא האור הגנוז. ולאור דרשת חז"ל הרי רמז כאן שהחושך הרומז על גלות יון, שהחשיכה את עיניהם של ישראל בגזירותיה¹¹, מסתלק ע"י האור הגנוז, אשר מאיר בנרות החנוכה, שנתקנו לזכר הנס שאירע כאשר גברה יד מלכות בית חשמונאי ונצחום.

עוד מובא בדברי חז"ל (שבת עז:): "רבי זירא אשכח לרב יהודה דהוה קאי אפיתחא דבי חמוה (- רבי זירא פגש את רב יהודה עומד בפתח בית חמיו), וחזייה דהוה בדיחא דעתיה (- וראה כי דעתו בדוחה עליו), ואי בעי מיניה כל חללי עלמא הוה אמר ליה (- ואם יבקש וישאל ממנו עתה כל דבר פליאה מכל דבר המתרחש בכל חלל העולם יאמר וישיב לו), אמר לו מאי טעמא עיזי מסגן ברישא והדר אימרי (- שאל אותו רבי זירא: מפני מה העיזים מהלכות תמיד בראש העדר ואחריהן מהלכות הרחלות?), אמר לו כברייתו של עולם, דברי שא חשוכא והדר נהורא (- השיב לו רב יהודה: נוהג זה

11. ועד"ז דרשו גם עה"פ האמור בברית בין הבתרים (בראשית טו, יב): "יהי השמש לבוא ותדרמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו, וכמשאחז"ל (ב"ר פר' מד, יז): "ויש שמחלפין, נופלת עליו זו בבל... גדולה זו מדי... חשיכה זו יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיה, שהיתה אומרת לישראל כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל, אימה זו אדום" וכו'.

אספקלריה

מבעד לאספקלריה

מהנעשה והנשמע בין כותלי המכון ומחוצה לו

סביבות ה'מחנה'

הגאון רבי ישראל גנס שליט"א נושא דברים

הגר"י עהרנפעלד נושא דברים. נראים מימין לשמאל, האדמו"ר מאונגוואר מודיעין עילית, הגרש"א הלפרין, ראש המכון הגרא"מ הלפרין, הג"ר אברהם מיכאל הלפרין, הגרמ"ח פלג

הרב הגאון רבי משה רובינשטיין, מרבני המכון, נושא דברים

י"ר מרכז החינוך העצמאי הרב אברהם יוסף לייזרון שליט"א נושא דברים

מימין לשמאל, הגר"א זיכרמן, ראש המכון הגרא"מ הלפרין, והגרמ"מ פוקס

המשך בעמוד הבא

במלאת שנה תמימה להסתלקותו לגנזי מרומים של ראש המכון ומתווה דרכו במשך למעלה מיובל שנים, הגאון הגדול והמופלא רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, הופיע ספרו הנפלא 'מחנה-לוייה' על פרשיות התורה ועל עניני המועדים.

לציון המאורע, לרגל הופעת הספר החדש ביום היא"צ הראשון להסתלקותו, נערך מעמד מיוחד מטעם המכון המדעי טכנולוגי להלכה, שבמהלכו התכנסו ובאו עשרות רבנים ומורי הוראה, אדמו"רים וראשי ישיבות, למסיבת 'לחיים' חגיגית עם רבני המכון ובני המשפחה.

היה זה מעמד רב רושם, ייחודי במינו, שכינס לפונדק אחד ציבור מכובד של רבנים ומורי הוראה, מהיושבים ראשונה במלכות התורה וההלכה, מכל החוגים וגווני הקשת של היהדות הנאמנה, אשר התכנסו כאיש אחד בלב אחד לכבודה של תורה, מתוך הערצה והערכה אמיתית לדמותו של אותו גאון וצדיק זצ"ל.

הספר החדש 'מחנה-לוייה', שיצא-לאור זה עתה, עורר ענין רב בקרב כל המשתתפים הנכבדים, והוא ממשיך גם הלאה לעורר הדים נלהבים אצל כל מי שהספר כבר הגיע לידי.

את המעמד המרשים, לכבוד הופעת הספר, פתח בדברים נלהבים הרב הגאון רבי משה רובינשטיין שליט"א, מרבני המכון, שהקדיש את דבריו לגאונותו האדירה של הגרל"י הלפרין זצ"ל בכל חדרי תורה, המשתקפת גם מתוך ספרו החדש על התורה והמועדים, כפי שהיא באה לידי ביטוי בעשרות ספריו בכל תחומי ההלכה, הן אותם שכבר ראו את אור הדפוס והן אותם שעודם בכתובים.

הוא גם ייחד דברים לפועליו הכבירים של ראש המכון זצ"ל, בהשלטת דרך התורה ודקדוקי ההלכה בכל חיי המעשה, על כל ההתפתחויות החדישות והמתקדמות ביותר, והחותם העמוק שהטביע בכך על דורו ועל הדורות הבאים, אשר פסקיו והכרעותיו ההלכתיות התקבלו על כל פוסקי הדור האחרון, שראו בו בר סמכא ראשון במעלה בנושאים אלו, בהיותו חד בדרא ממש ביכולתו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, בביור וליבון כל השאלות העולות על הפרק בעקבות ההתפתחויות המדעיות והטכנולוגיות, ברוחב דעתו ובעוצם כשרונותיו הגאוניים, יחד עם רוב עמלו ויגיעתו העצומה בתורה ללא ליאות, לצד הבנתו המעמיקה והחודרת בכל רזי ופלאי המציאות הטכנולוגית המדוויקת.

מבעד לאספקלריה **אספקלריה**

המשך מעמוד קודם

נראים מימין לשמאל, ראש המכון הגרא"מ הלפרין, הגרמ"מ פוקס, האדמו"ר"ם מדז'יקוב, מאונגוואר, מלוצק, הגר"י עהרנפעלד, הרב רא"י לייזרזון, הגר"ד לאו (נואם), האדמו"ר מזוועהיל, הגר"ח"ד שובקס, הגר"י כהן, הגר"א שטיגליץ

ראשון המברכים היה הגאון רבי ישראל גנס שליט"א, מראשי ישיבת 'קול תורה' ומגדולי מורי ההוראה בשכונות ירושלים, אשר העלה על נס את גודל תרומתו הכבירה של הגרל"י הלפרין זצ"ל לכל בית ישראל, בכל המישורים, בהזכירו בהקשר לכך דברים שזכה לשמוע, בהזדמנויות שונות, מפי רבו הגדול פוסק הדור מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, על כח תורתו והכרעותיו ההלכתיות של הגרל"י הלפרין ועל פעולותיו הנשגבות במסגרת המכון.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין עם הגאון רבי אהרן דוד ניישטאט שליט"א

אחריו נשא דברים הגאון רבי יצחק עהרנפעלד שליט"א, ראש ישיבת 'בית שמואל' ורבה של קרית מטרסדורף בירושלים, שבמשא תורני רב היקף היטיב להגדיר נכונה את גאונותו הייחודית של הגרל"י הלפרין זצ"ל, על שלל כשרונותיו הנדירים והמיוחדים במינם, שהוקדשו כל כולם לעבודת הקודש לטובת כלל ישראל.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין עם הגאון רבי חיים בונים שץ שליט"א

דברי ברכה נרגשים במיוחד השמיע יו"ר מרכז החינוך העצמאי, הרב אברהם יוסף לייזרזון שליט"א, מידידי המכון, אשר למרות חולשתו טרח להשתתף במעמד זה ולהשמיע דברי ברכה. בתוך דבריו על מכלול פעולותיו של הגרל"י הלפרין, הדגיש את החיבה היתירה שהיתה נודעת לו תמיד מדודו עמוד ההוראה מרן הגרש"ז אויערבאך זצוק"ל, שהתבטא אודותיו לא פעם בביטויים נדירים ומופלגים ביותר, כמו ההערכה הרבה לה זכה מכל יתר פוסקי הדור האחרון, עמם היה קשור כל השנים בקשרים הלכתיים הדוקים.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין עם הגאון רבי ישראל גנס שליט"א

הרב לייזרזון עמד גם על הכרת הטוב העצומה שהדור כולו, ככלל וכפרט, חב להגרל"י הלפרין זצ"ל, על שהקדיש את כל ימי חייו למצוא את הדרכים המהודרות ביותר המאפשרות חיי תורה ושמירת מצוות, על כל דקדוקי ההלכה, בעידן הטכנולוגי המתקדם בן ימינו.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין עם הגאון רבי מתתיהו דייטש שליט"א

את המשא המרכזי למעמד המיוחד והמרגש נשא הרב הראשי לישראל, הגאון רבי דוד לאו שליט"א, שבמשך שעה ארוכה ריתק את ציבור המשתתפים המכובד בדברים היוצאים מן הלב אודות שגב פעולותיו הכבירות של המכון המדעי טכנולוגי להלכה ושל מי שעמד בראשו במשך למעלה מיובל שנים. מנקודת מבטו התמקד במיוחד בציון העובדה כי הגרל"י הלפרין זצ"ל, במסגרת עשרות שנות פעילותו, זכה להוכיח קבל עם ועדה כי תורתנו הקדושה היא תורת חיים נצחית, כאשר לא קיימת כל סתירה חלילה בין שמירת שבת כהלכתה, על כל פרטיה ודקדוקיה, וקיום כל יתר מצוות התורה בהידור ובשלמות, לבין התפתחות המדע והטכנולוגיה לענפיהם השונים.

המשך בעמוד הבא

מבט לאספקלריה

המשך מעמוד קודם

ראש המכון הגרא"מ הלפרין עם הגאון רבי שמחה רבינוביץ שליט"א

ראש המכון הגרא"מ הלפרין עם כ"ק האדמו"ר מלוצק שליט"א

כן השתתפו במעמד גם הרבנים הגאונים: רבי שמשון רפאל אורצל, מחשובי מורי ההוראה בירושלים ומחוצה לה; רבי מתתיהו דייטש, רבה של שכונת רמת שלמה מטעם העדה-החרדית; רבי אברהם מיכאל הלפרין, רבה של שכונת הגבעה הצרפתית וחבר ביה"ד של רבני חב"ד; רבי משה ויא, רב ומו"ץ בירושלים; רבי אהרן זיכרמן, דומ"ץ קהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא; רבי יעקב אברהם כהן, רב שכונת רמת-הצפון ובעמ"ח ספרי 'עמק המשפט' ועוד; רבי אהרן דוד ניישטאט, רב דקהל חסידים בשכונת נוה-יעקב; רבי מנחם מנדל פוקס, רב שכונת רמות ד' בירושלים; רבי משה ח. פלג, רב המרכז הרפואי 'שערי-צדק'; רבי חיים אהרן קאופמן, יו"ר ועד הישיבות; רבי פינחס קוריץ, ר"מ בישיבת טשעביץ; רבי שמחה רבינוביץ, רב קהילת 'משכנות יעקב' בשכונת רמת שלמה ובעמ"ח ספרי 'פסקי-תשובות'; רבי חיים דוד שובקס, דומ"ץ קהל מחזיקי הדת דחסידי בעלזא; רבי אברהם שרגא שטיגליץ, רב דחסידי צאנז וחבר הבד"ץ בביתר עילית; והרב חיים בונים שיץ, רב ומו"ץ דחסידי גור בירושלים.

המאיר לארץ

פגישה תקופתית חשובה התקיימה בין רבני ומהנדסי המכון לבין בכירי חברת החשמל לישראל (חח"י), לסיכומי בינים וקבלת תוצאות ראשוניות של ההרצות והניסויים שבוצעו בחודשים האחרונים, בהתאם להחלטות שהתקבלו בפגישות הקודמות, על-מנת לבחון בצורה יסודית את האפשרות המעשית להפעלת כל מערכות הייצור והאספקה של חברת החשמל בשבתות ובמועדים באוטומציה מלאה ואת העלות המשוערת.

מטעם המכון המדעי טכנולוגי להלכה השתתפו בפגישה: ראש המכון הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, יחד עם הרה"ג רבי יוסף הילדסהיימר, ומהנדסי המכון הר"ר דן דוידאן וד"ר יעקב לרנר.

מטעם חברת החשמל השתתפו בפגישה: מר רם ארליכמן, סמנכ"ל החברה וראש חטיבת ייצור ואנרגיה; מר עינב חשאי, מנהל חטיבת קשרי ציבור ורגולציה; מר משה כהן, נציג מחוז ירושלים ואחראי על פתרונות 'חשמל כשר'; מר עופר כספי, סגן הייצור באגף הייצור; ומר צפניה אחרק, סגן מנהל יחידת ניהול המערכת.

מר רם ארליכמן פתח את הפגישה בנתונים מעודדים, שהתקבלו עד כה מתוצאות ההרצות, המוכיחות כי עם המעבר המלא לשימוש בגז ניתן יהיה ליישם בפועל את כל התוכניות המורכבות שגובשו בעבודת נמלים מייגעת, במשך שני העשורים האחרונים, בין הצוותות המקצועיות של חח"י ושל המכון, לאספקת 'חשמל כשר' בשבתות ובמועדים לכל אוכלוסיית המדינה, תוך מעבר לפעילות אוטומטית מלאה ומושלמת. מר עופר כספי ומר צפניה אחרק הוסיפו פרטים על התוצאות המסתמנות, כששתי השאלות המרכזיות שעדיין נותרו פתוחות הן לגבי תאריכי היעד וגודל העלויות.

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

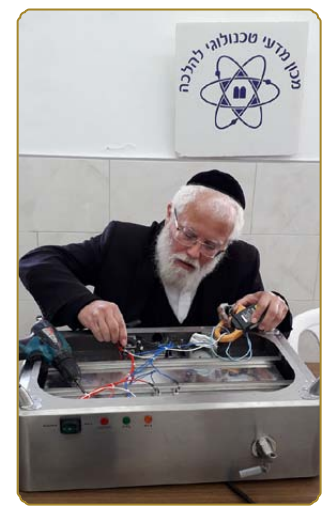
במקביל, הציג מר משה כהן בפני המשתתפים גם את תוכנית ה'פיילוט' העתידית של ח"י, לנסות לספק 'חשמל כשר' בשבתות ובמועדים לאזורים חרדיים מובהקים, בניתוק מוחלט מרשת החשמל הארצית. בגליונות הבאים של 'אספקלריה', נסקור בעז"ה במסגרת המדור 'באספקלריית העבר' את הפעילות הענפה של רבני ומהנדסי המכון יחד עם חברת החשמל, בעשרים השנים האחרונות, על העליות והמורדות שבדרך, על ההישגים הכבירים שכבר הושגו ועל הקשיים שעדיין נותרו בדרך להשלמת המטרה הנכספת.

היו בודקין

מיד לאחר תקופת החגים, על כל המטלות המיוחדות והאתגרים הרבים המיוחדים להם, שבו רבני ומהנדסי המכון לפעילות סדירה, הכוללת בין היתר ייעוץ, מתן הנחיות הלכתיות, בדיקות, ביקורת ופיקוח, ואישורים הלכתיים, למכלול של מכשור וציוד חשמלי מסוגים שונים.

הרבנים הגאונים רבי שמעון שטרן ורבי יעקב לוריא, מבכירי רבני המכון, בבדיקת דגם חדש של מיני-בר עם פיקוד שבת

הרה"ג ר' יעקב לוריא שליט"א מרבני המכון בבדיקת פלטה חדשנית לשבת

מהדרין מן המהדרין

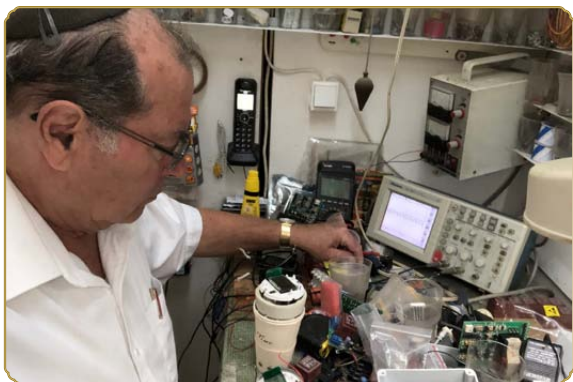

ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א בבדיקה סופית של התנור החדש

לאחרונה אישרו רבני המכון דגם חדש של תנורי אפיה דו-תאי, מתוצרת חב' 'אמיקה' בפולין, המיובאים ארצה ע"י חב' 'אלקטרה' בע"מ, אשר יושמו בהם כל ההנחיות הקפדניות והמחמירות של המכון, להפרדה מוחלטת ומושלמת בין התאים עצמם ובין הארובות ליציאת האדים, כך שניתן להשתמש בתנורים אלו בשני התאים גם יחד בו זמנית, לאפיית מאכלי בשר בתא האחד ומאכלי חלב בתא השני.

לבקשת רבני המכון, הוסיפו היבואנים הידור נוסף, בכך שהעבירו את פתח יציאת האדים מארובת התא העליון, הממוקם בדרך-כלל בחלקו העליון של התנור בשולי הכירים, ופתחו אותו לכיוון הצד האחורי של התנור, זאת כדי למנוע חששות הלכתיים של יציאת אדים בשריים מתא התנור בזמן שעל פתחי היציאה שבשולי הכירים מונחים סירים וכלים חלביים.

וכך היה מונה

מהנדס המכון מר דב ציוני בבדיקת מד המים החדש 'שבת דיגיטל'

לאחר תקופה ארוכה של פגישות חוזרות ונשנות עם מהנדסי המכון, נסיונות רבים ובדיקות מעמיקות, הצליחה חב' 'ניסקו טלמטיקס' לפתח מד מים חדש מדגם 'שבת דיגיטל', העומד בכל דרישותיו ההלכתיות של המכון, וקיבל את אישורו ההלכתי, המאפשר את השימוש בו למהדרין גם בשבתות ובמועדים. זאת בנוסף על מד המים הוותיק של חב' 'ניסקו טלמטיקס', המאושר ע"י המכון מזה שנים.

במקביל, הצליחה סוף סוף גם חב' 'ארד - טכנולוגיות מדידה', המייצרת מספר מדי מים ביתיים ומרכזיים באישור המכון המדעי טכנולוגי להלכה, למצוא את הנוסחה המדוייקת לייצור דגם חדש של מד המים 'סונטה', שיעמוד בכל הדרישות ההלכתיות של המכון, ויקרא בשם 'סונטה H', וכרגע הם נערכים להתחיל בייצורו בהתאם להנחיות המכון כדי לזכות לאישורו ההלכתי.

יראוך עם שמש

זה תקופה ממושכת שהג"ר חיים פינחס בניש שליט"א - מגדולי המומחים בדורנו למקצועות של שיעורי התורה, זמני היום, מידות ומשקלות, ומחברם של ספרי הלכה רבים, כמו 'מידות ושיעורי תורה', 'זמנים בהלכה', 'שבתות שנים' - עמל על התקנת שעון שמש ייחודי, שיותאם לאופק ירושלים, ויצביע בצורה מדוייקת ככל האפשר על נקודת 'חצות' האמיתית.

לשם כך הגיע להתייעצות עם רבני המכון שליט"א, ויחד עמם ניסה למצוא את הזווית הנכונה להתקנת שעון ניסיוני שכזה על כותלי המכון.

אספקלריה

בראי ההלכה

שאלות נבחרות משולחן רבני המכון

שער חשמלי - מגנומטר

כמי שעוסק במתן ייעוץ ופתרונות להגנה ואבטחה, נתבקשתי ע"י בית חב"ד במזרח הרחוק להכין עבורם את התשתית הבטחונית ורשת האבטחה למבנה החדש שרכשו, אותו הם מסיימים עתה לשפץ ועומדים לחנוך אותו בקרוב.

כרגע, אני מבקש לדעת איזה שער חשמלי (מגנומטר) אני אמור להזמין עבורם, שיעמוד בכל דרישות ההלכה המחמירות, כפי שהם דורשים.

שגיאל.

עפולה

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

לצערנו, איננו יכולים להמליץ על דגם או על יצרן של מגנומטר מסויים שעומד בכל דרישות ההלכה המחמירות.

אך אנו יכולים להציג בפניך מספר הנחיות מקצועיות, אשר שילובן כולן יחד מאפשר את השימוש במגנומטר בשבת ללא כל חשש, על-מנת שתבדוק את אפשרות יישומן יחד עם יצרני המגנומטר ומתקיניו.

1. יש לבדוק עם הגורמים הביטחוניים בשטח עד כמה ניתן להוריד את רמת הכיול וסף הרגישות של המגנומטר, באופן שלא יגיב על מתכות שגרתיות קטנות, כמו משקפים, אבזם וכדומה, אך מאידך לא יאפשר בשום פנים ואופן הכנסת מתכות בעלי סיכון.

2. במקביל, יש לקבוע שילוט ברור ובוטל, בעברית, באנגלית ובשפה המקומית, כי על כל העוברים במגנומטר בשבת להסיר כל חפץ מתכתי שהוא (למעט המתכות השגרתיות, הנזכרות לעיל, במידה וניתן יהיה לכייל את המגנומטר באופן שלא יגיב עליהן) שעל גופם, בכיסיהם

או בתיקיהם, ולהעביר אותו מצידו של המגנומטר.

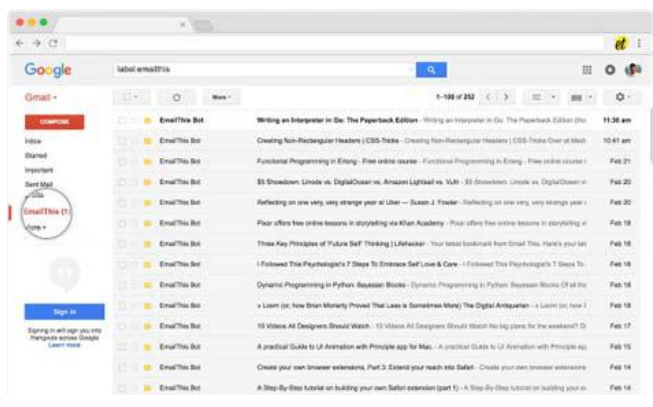
3. עם יצרני המגנומטר יש לבדוק את האפשרות לבנות אותו בצורה הפוכה מן הרגיל, כלומר שבמקום שהתגובה למתכות תהיה בהעלאת המתח החשמלי, בהתאם לרמת המתכות, גודלן ומשקלן, תהיה התגובה דווקא בהורדת המתח החשמלי, במקביל לרמתן, גודלן ומשקלן של המתכות.

אם תצליחו אכן לשלב את כל ההצעות גם יחד ניתן יהיה ללא כל ספק כי המגנומטר עומד בכל דרישות ההלכה המחמירות ביותר, והשימוש בו מותר לכתחילה ללא כל חשש.

במידה ולא ניתן יהיה ליישם את כל ההצעות כאחד, או שתתקלו בשאלות או קשיים מסויימים, תוכלו לפנות אלינו שוב לקבלת ייעוץ והדרכה.

בברכת הצלחה

שליחת הודעה במוצ"ש למקום שעדיין שבת

שלום לכם

רציתי לברר האם מותר לי לשלוח במוצאי-שבת הודעה לחו"ל במקום שעדיין לא יצאה השבת.

תודה רבה

חובב פ.

ראש העין

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

הדבר מותר ללא כל חשש. אך אם יש מקום לחוש שהמקבל יפתח את ההודעה בשבת, יש להימנע מכך.

בברכה מרובה

אספקלריה

בראי ההלכה
המשך מעמוד קודם

זמן בענין המקררים (פריז'דער'ס) בשבת, אשר הציבור פה משתמשים בכל מיני סוגים של מקררים דיגיטאליים המיוצרים בארה"ב, ואין אנו מוצאים ידינו ורגלנו איך להורות לציבור דרכי השימוש בהם בשבת קודש, עקב השאלות הרבות הקשורות עם פתיחת הדלת, ההשפעה על הטרמוסטט, וכל הסנסורים [- חיישנים] הדיגיטאליים והקומפיוטער'ס [- מחשבים] למיניהם ומה שנגרם על ידם, ועוד כל מיני פונקציות שאין אנו יודעים כלל מה טיבן.

דברנו עמכם בטעלעפון כו"כ פעמים, וגם קבלנו מידכם את הקונטרס הנפלא "על משמר השבת" ולמדנו אותו הדק היטב בסגל חבורה, אך עדיין לא העלינו ארוכה. פה בארה"ב אין להשיג מקררים עם השגחה שלכם, שנוצרו מלכתחילה למען

השימוש בשבת, והתקני שבת אחרים שהובאו לכאן לא הועילו בתקנתם, ואדרבה גרמו קלקול וזק גדול להרבה מקררים.

המצב הוא שהציבור כאן מאד מבולבלים. הרבה מתוכם חושבים שהכל חומרות בעלמא או למטרות ביזנע"ס ח"ו, וכבר אינם רוצים לשמוע יותר דבר וחצי דבר בענין זה, וממילא הם נכשלים מן הסתם באיסורי שבת. גם אנחנו הרבנים לא יודעים איך להנחותם את הדרך ילכו בה והמעשה אשר יעשון.

לזאת נפשנו בשאלתנו, לסדר לנו הדרך הישרה והרצויה, על מה צריך להקפיד מעיקר הדין, ובמה יש להחמיר עוד למי שרוצה לצאת מכל חשש וספק, ושכרכם הרבה מן השמים בהצלת אחב"י ממכשולות של חילולי שבת.

בברכת התורה והשבת

הרב יוסף שלמה ר.

מאנסי

תשובת רבני המכון:

שלום רב לאוהבי תורתך

א. ראשית, עלינו להבהיר כי בשל מכלול השאלות

תמציות פרחי באך

שלום לכב' הרבנים הנכבדים

בתנו בת ה-14 סובלת מהפרעות קלות של קשב וריכוז. המטפלת, אצלה היא מטופלת, המליצה לנו בין היתר לנסות את השימוש בתמציות פרחי באך, שלדבריה יתכן שיסייעו לה.

שמענו שיש בזה בעיות של כשרות, ורצינו לברר אם ניתן להשתמש בזה?

בכבוד רב

בתיה נ.

ירושלים

תשובת רבני המכון:

הגאון הגדול רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל, שעמד בראש המכון למעלה מיובל שנים, פירסם בשעתו בספרו שו"ת

'מעשה-חושבי' (ח"ה), ס"י (י) תשובה הלכתית אודות כשרות תמציות 'פרחי באך', על כל החששות ההלכתיות הכרוכות בכך, עקב תערובת של אלכוהול המופק ממיץ ענבים, שדינו כ'סתם יינם'.

לאחר דיון בכל הצדדים ההלכתיים, מסקנתו היא כי אם יש צורך רפואי להשתמש בתמציות אלו, מן הראוי לערב בהן קודם השימוש דבר מר.

אולם מאחר שבמקרה עליו אתם שואלים לא מדובר בצורך רפואי של ממש, אלא בהמלצה לנסיון גרידא, נראה כי בשלב זה ראוי להימנע משימוש בתמציות אלו, והשי"ת יהא בעזרכם למצוא את הדרכים המתאימות והנכונות להתגבר על בעייתה.

בברכה מרובה

מקררים ללא התקני שבת

לרומעכ"ת ראש המכון הגאון מוהרא"מ הלפרין שליט"א

ואתו עמו ידידינו היקרים כל רבני המכון שליט"א

הנה אני וחברי הרבנים פה במאנסי נבוכים כבר הרבה

אספקלריה

בראי ההלכה
המשך מעמוד קודם

המפסקים הם בד"כ מגנטיים, יש להדריך את הציבור כיצד למצוא את המפסקים ולנעול אותם, כפי שמובא בחוברת 'על משמר השבת' עמ' 6.

במידה ושכחו לנעול את מפסקי הדלת אסור לפתוח את דלת המקרר בשבת או בחג. אך במקום הצורך יש לדון להתיר - עפ"י הוראת חכם - לעשות זאת ע"י נכרי, בהסתמך ע"ד הפוסקים (מג"א סי' רג סקמ"א, סי' רנט סקי"א, סי' רעז סק"ז, סי' שיד סוסק"ה, וע"י במש"כ בשו"ע הרב סי' רג ס"י) שיש להתיר אמירה לנכרי בפס"ר, ולאחר פתיחת הנכרי יש להיזהר שלא לסגור את המקרר ולהשאירו פתוח קצת כל השבת, באמצעות קיפול מגבת וכדו' על דלתו, באופן שלא ייסגר לגמרי.

ג. אם אכן מפסקי הדלת נעולים בשבת, יש להדריך את הציבור להשתדל עד כמה שאפשר לפתוח את דלת המקרר אך ורק בשעה ששומעים את המנוע לפעול, ובמידה וקיים צורך דחוף וחשוב לפתוח אותו בשעה שהמנוע אינו פועל (או כאשר המנוע שקט מאד וקשה להבחין אם הוא אכן פועל או לא) ראוי מאד להחמיר לעשות זאת ע"י קטן או בשינוי באמצעות המרפק וכדו'.

ד. נוסף על כך, הרוצים להדר ולהחמיר על עצמם ולצאת מכל צל צילו של חשש הלכתי, מן הראוי שיחברו את המקרר לשעון שבת, שינתק אותו מפעם לפעם מזרם החשמל לזמנים ידועים וקצובים מראש, כאשר בזמנים אלו ניתן יהיה לפתוח את המקרר ללא כל חשש. על-מנת שלא להרבות בחיבורים וניתוקים תכופים ומיותרים, שעלולים לגרום נזק למקרר לטווח ארוך, ההמלצה שלנו בד"כ היא לכוון את השעון ולהתאימו לשעות סעודות השבת, שבהן יהיה המקרר מנותק לזמן ממושך יחסית, לפי הצורך, כדי לאפשר את השימוש בו בזמנים אלו ללא הגבלה, ואילו בשאר שעות השבת, למעט שעות הלילה המאוחרות שבהן הכל נמים את שנתם, רצוי לכוון את השעון שינתק את המקרר לרבע שעה בכל שעה.

הסדר זה אינו גורם כל נזק למקרר, מאחר שהוא חיצוני לחלוטין, ללא התערבות מיותרת בחוטי מערכות ופיקוד המקרר, וגם לטווח ארוך אינו אמור לגרום לו נזק, אם עושים זאת רק אחת לשבוע בצורה מבוקרת ואחראית כאמור לעיל.

ה. גם אותם שיבחרו לנהוג כן, לפתוח את המקרר רק

ההלכתיות הכרוכות בפתיחת מקרר בשבת הרי הדרך הישרה והרצויה ביותר היא אכן לרכוש מלכתחילה מקרר עם התקן שבת.

התקני השבת המאושרים על-ידינו הם כאלה המובנים מלכתחילה בתוך כרטיס הפיקוד של המקררים, והם מותאמים מראש ע"י היצרנים - בהתאם להוראות והנחיותיו - לכל פונקציה ולכל אלמנט הקיימים במערכות המקרר. הרוכשים מקררים אלו מקבלים מקרר עם פיקוד שבת מושלם ומותאם, אשר מצד אחד הוא פותר את כל הבעיות הקיימות, אחת לאחת, בדרך מהודרת ביותר,

ומצד שני אינו גורם שום נזק למערכות המקרר, כך שניתן להשתמש במקררים אלו בשבתות ובחגים ללא כל הגבלה וללא כל חשש הלכתי, וגם ללא חשש למקרר עצמו.

לפיכך, ברור כי זו העדיפות הראשונה למי שיש באפשרותו, על-מנת לצאת מכל חשש, ולו רחוק ביותר, ולהשתמש במקרר בשבתות ובחגים לכתחילה ללא כל הגבלות שהן.

יחד עם זאת, אין דנין אי-אפשר מאפשר, וכל התייחסותנו דלהלן היא אכן למקרים שכאלה, בהם לא ניתן להשיג מקררים כגון אלו, כדי להדריך את הציבור כיצד עליהם לנהוג, באופן שיתקבל על-ידם.

ב. חשוב לדעת, כי החובה הראשונה במעלה היא נעילת מפסקי הדלת של המקרר ושל תא ההקפאה (- פריזער) בשבתות ובחגים, בשל ההשפעות הישירות של פתיחת הדלת על הנורה, המאוורר וצגי הדלת, וכל פונקציה אחרת של התראות דלת, או ספירת פתיחות דלת, במידה והן קיימות.

בשל כך, אין להסתפק בשום פנים ואופן בביטול הנורה או הוצאתה, וחובה גמורה לנעול את מפסקי הדלת. מאחר שיש להניח שבמקררים המצויים במקומכם

בשבת ללא כל חשש.

בברכת רפו"ש

מצלמות אבטחה

שלום רב לרבני המכון הנכבדים

אני מתגורר בקומפלקס גדול של כמה בניינים, שרוב רובם של הדיירים שם אינם שומרי תורה ומצוות. באסיפה כללית של כל הדיירים בנוגע למצלמות אבטחה, בעקבות כמה מקרי פריצה וגניבה, הוחלט ברוב מוחלט להתקין רשת של מצלמות שיכסו כל פינה באזור. אני הייתי בין המתנגדים הבודדים, הן בגלל שלא ראיתי בכך צורך מיוחד והן בגלל שחששתי לגבי השימוש בשבת.

כאמור, דעת הרוב התקבלה, בניגוד לדעתי, והותקנה רשת של 15 מצלמות לכל קומפלקס הבניינים, שמכסים כאמור כל פינה בסביבות הבניינים והכניסות אליהם, מבלי שום אפשרות לחמוק מהן.

אמרו לי כי המצלמות פועלות באופן רצוף, ושאלתי היא מה כיצד עלי לנהוג בשבת?

עלי להדגיש, כי אני חייב את עזרתכם למצב הקיים, שכן לאור הנתונים בשטח אין שום סיכוי לבקש לכבות את המצלמות בשבת, או לפחות בשעות מסויימות, וכן לא ניתן לבקש או לדרוש הכנסת שינויים מסויימים.

תודה רבה לכם.

ישי צ.

רמת-גן

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

בנוגע למעבר דרך מצלמות אבטחה בשבת התפרסמה כבר תשובתו ההלכתית המקיפה של ראש המכון הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצ"ל, בספרו שו"ת 'מעשה-חושבי' (ח"ח סי' א), הכוללת גם הצעות מעשיות להפעלת מצלמות בשבת.

בשעה שהוא מנותק לחלוטין מזרם החשמל, מן הראוי שיקפידו עם זאת גם לנעול את מפסקי הדלת לכל השבת, כאמור לעיל בסעיף ב, הן בשביל האמור להלן בסעיף הבא, והן על-מנת שלא לגרום בסגירת הדלת בשבת כשהחשמל מנותק לנעילת המפסקים, אשר על-ידם נסגר המעגל של המאוורר, שיתחיל לפעול עם התחדשות הזרם והפעלת המנוע.

ו. דעת לבנון נקל, כי ניתן לשלב בין שתי ההצעות, כלומר, להציע לציבור את ההצעה המהודרת שבסעיף ד, ועל-מנת שיתקבלו הדברים על ליבם להוסיף להם כי בשעת הדחק ובמקום צורך גדול לפתוח את המקרר גם בשעה שאינו מנותק מזרם החשמל יוכלו להתנהג עפ"י האמור לעיל בסעיף ג, ובלבד שיקפידו לנעול את מפסקי הדלת של המקרר, כאמור לעיל בסעיף ב ובסעיף ה.

וכל אחד מן הרבנים בוודאי יעשה בחכמה ובתבונה, בהכירו את נפשות הציבור אליו הוא פונה, להדריכם בדרך הנכונה והישרה ביותר האפשרית.

ז. ושוב, אנו חוזרים ומבהירים כי כל האמור לעיל אינו אלא בשעת הדחק ובמקום שאי-אפשר. אך לכתחילה בוודאי ראוי ונכון עד מאד להשתמש בהתקני שבת הפותרים את כל הבעיות והחששות על הצד הטוב ביותר למהדרין מן המהדרין.

בברכה מרובה שלא תצא תקלה מתח"י

הליכון עם מעצורים

שלום רב

אני מוגבל בהליכה, והשיגו לי הליכון עם ברקסים (- מעצורים) - האם אני יכול להשתמש בו בשבת?

ישראל א.

בית שמש

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

למיטב מדובר בברקסים (- מעצורים) מכניים לחלוטין, ואי לכך אין בכך שום בעיה, ואתה יכול להשתמש בו

אפשרות שכזו במצבים מסויימים, ללא תנועות גוף מהירות ובהליכה איטית, כך שהמעבר דרך המצלמות אינו בגדר פסיק-רישא.

אבל אם יתברר לך שאכן הן מופעלות ע"י גלאי תנועה, הרי אם תצליח לגלות דרך שבה ניתן לעבור מבלי להיקלט על-ידן, או לכה"פ שתיתכן אפשרות שכזו, כאמור לעיל, ניתן להתיר לך את המעבר דרכן בשבת.

אך באם לא מצאת דרך ואפשרות שכזו עליך לנהוג באחת מהדרכים הבאות, לפי הסדר:

הדרך המובחרת ביותר היא להמתין במרחק מה מטווח המצלמות עד שאדם אחר יעבור שם ותעבור מיד אחריו. כשאין אפשרות כזו, יש להתיר לשלוח לפניך ילד קטן שיעבור דרך המצלמות ואתה תלך אחריו.

בשעת הדחק, ובמקום הצורך, כאשר אין שום אפשרות אחרת, יש לשקול את האפשרות לעבור בהליכה לאחור, שאולי נחשבת כשינוי לעניין זה.

בברכה מרובה

מערכת איתות פניאומאטית במקווה

כבוד הרבנים שליט"א

אני מתקין מערכת איתות לשימוש בשבת במקווה גדולה ומפוארת שנבנית עכשיו אצלנו. המערכת מופעלת על ידי לחץ אוויר (פניאומאטיקה) בלבד, ללא כל חיבור לחשמל, והיא אמורה לפעול באמצעות לחיצות, או נעילת ופתיחת דלתות, שעל ידי לחץ האוויר ידחפו החוצה כמין אצבעות צבעוניות שיסמנו ויאותרו על מצב החדרים והשוהות בו וכו'.

מיכל האוויר הגדול של המערכת מתמלא על ידי מדחס לפני שבת. מכיוון שיש מאות חיבורים במערכת ענקית ומסובכת כזו, אי אפשר למנוע התרוקנות המיכל בקביעות של יומיים של חג, או לעתים גם שלושה ימים, עם שבת לפני או אחרי החג, דבר מצוי למדי כאן בחו"ל, כאשר בכל לילה אמורות להשתמש במקווה מאות טובלות.

שאלתי היא: האם מותר יהיה להפעיל את המדחס למלאות את המיכל ע"י שעון שבת מכיוון מערב שבת או החג, שיפעל כרבע שעה בכל בוקר בכל מקרה, בעת שהמקווה לא בשימוש?

לחילופין, חשבתי להכין מראש שלשה מיכלי אוויר, אחד לכל יום. שעון שבת יחבר מיכל מלא לקראת

אלא שההצעות הללו מתייחסות בעיקרן לשינויים שיבוצעו מלכתחילה בתוכנת המצלמות ו/או במיקומם וצורת התקנתם, אשר מתוך דברך אנו למדים כי הצעות הללו אינן ישימות ומעשיות במקרה דנן. לפיכך עלינו להתייחס אך ורק לאשר עליך לעשות ולהתנהג, וגם זאת על סמך פסיקותיו של הגר"י הלפרין זצ"ל בתשובה ההלכתית הנזכרת.

אתה כותב כי אמרו לך שהמצלמות פועלות באופן רצוף. אך אנו מסופקים מאד אם הכוונה היא שהן אכן מצלמות ללא הרף, גם כאשר אין שום תנועה בטווח אותו הם מכסים, או שהכוונה היא שהן לעולם אינן מנותקות, אך הן מופעלות ע"י גלאי תנועה, ומתחילות לפעול אך ורק ברגע שגוף מסויים עובר דרכן, כפי שפועלות כיום מרבית מצלמות האבטחה, הן על-מנת לחסוך בבלאי מהיר של המצלמות, והן על-מנת לאפשר דפדוף ובדיקה מהירה יותר של הצילומים במקרי הצורך.

חשוב מאד שתברר פרט זה אצל המתקינים המוסמכים, ואל תסמוך על אי מי מהדיירים שיאמר לך דברים שאולי אינם מדוייקים, שכן מובן מאילוי כי המעבר בשבת

דרך מצלמות הפועלות באמצעות גלאי תנועה חמור בהרבה, בשל הפעלת המצלמות בפועל ע"י העובר שם. במידה ואכן המצלמות פועלות ומצלמות ללא הרף, ניתן להתיר לך במקרה שלך, בו אין לך כל אפשרות אחרת, לעבור דרכן בשבת, ובפרט כאשר לך באופן אישי אין שום צורך, עניין ותועלת, מן המצלמות, שהתנגדת מלכתחילה להצבתן.

יחד עם זאת, אם יש לך אפשרות כדאי שתבדוק בימות החול אם ישנה דרך מסויימת, להגיע מן הצד ו/או להיצמד לקיר, או כל סיטואציה דומה, שבה ניתן לעבור מבלי להיקלט ע"י המצלמות, כולן או חלקן, במידה ותגלה דרך שכזו, ראוי שבשבת תשתדל ללכת בדרך זו, שבה לא תיקלט ע"י המצלמות, או שעכ"פ תיתכן

של המכון רק ישנה בעיה, שכשהמזגן עובר מהדלקה לכיבוי על ידי שעון שבת הוא משנה את רמת הקור.

תודה רבה

יעקב ל.

אלעד

תשובת רבני המכון:

שלום רב

לא בטוח שהבנו אל נכון את שאלתך. מכל מקום, פיקוד השבת מעביר את המזגן למצב פעולה העוקף את התרמוסטט, כך שבהחלט יתכן שינוי במצב הקור בפועל במשך השבת, אך מאידך, זה לא אמור להשתנות על ידי שעון השבת, אלא רק ביחס לסביבת העבודה של המזגן, דהיינו שיתכן מצב שבשעות הצהריים הוא קירר את החדר ברמה הרצויה, אך בערב היות והוא ממשיך לעבוד באותו הכח לעומת הטמפ' החיצונית שירדה, עלולים להרגיש מצב של קור יתר, ואולי לזאת היתה כוונת השאלה, מפני שאחרי זמן שהיה כבוי אפשרי בהחלט שבינתיים השתנתה הטמפ' החיצונית, ולכן התחושה היא של תפוקת קור גבוהה יותר, או להיפך, כאשר הסביבה החיצונית התחממה, אבל אין לזה כל קשר להפעלה של המזגן ע"י שעון השבת.

לפיכך, יש למצוא את רמת העבודה המתאימה לכם בכל שבת על פי תחזית מזג האוויר הצפויה, ומומלץ לנסות זאת קודם לכן בימות החול במשך כמה שעות עד לקבלת הטמפ' הרצויה עבורכם.

בכבוד רב

הלילה השני (והשלישי) בלי הפעלת מדחס בכלל. האם יש ענין בהידור כזה?

תזכו למצוות.

משה ק.

ניו-יורק

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

הדרך הראשונה שהעלית היא מצויינת ומהודרת לכשעצמה, ואין כל צורך בדרך השניה של הכנת שלושה מיכלי אוויר נפרדים.

ולא זו בלבד, אלא כפי שאנו מבינים מתוך דבריך, ככוונתך להפעיל את המדחס ע"י שעון שבת לזמן קצוב מראש, של רבע שעה וכדו', אשר להערכתך זהו זמן מספיק למלאות אפילו מיכל ריק לגמרי, ובמידה והמיכל נותר מלכתחילה מלא בחלקו, הוא יתמלא במשך זמן קצר יותר, ומאז והלאה ימשיך המדחס לעבוד 'על ריק' עד שהשעון יכבה אותו. זאת, מן הסתם, כדי שלא ייחשב שזו שלחצה בליל שבת או החג על הכפתורים הפניאומטיים, או שפתחה וסגרה דלתות, ורוקנה ע"יז במעט את האוויר מהמיכל, היא זו שגרמה למדחס לפעול יותר בבוקר.

ולדעתנו, אם סידור שכזה נוח לך יותר מבחינה פרקטית, מה טוב, אך אם הדבר עלול לגרום נזק או בלאי למדחס, שיאלץ לעבוד 'על ריק', ואתה רוצה לעשות זאת רק בשביל החשש האמור לעיל, שהשימוש במערכת בלילה לא יגרום לפעילות יתר של המדחס, אין שום צורך בכך, ואתה בהחלט יכול להתקין חיישן מסויים, שינתק את המדחס ברגע שהמיכל מתמלא. ואין שום מקום לחוש לגרימת פעילות יתר של המדחס ע"י השימוש במערכת בלילה שלפניו, שכן מלבד שמדובר בגרמא מאד רחוקה, הרי כל תוצאת ההשפעה היא אך ורק להאריך את זמן פעילות המדחס, הפועל בלאו-הכי, ולא להניח לחיישן לנתק אותו מוקדם יותר, דבר שמותר לכתחילה לכל הדיעות.

בכל אופן, תבורך משמי מרומים על יוזמתך להרבות טהרה יחד עם שמירת שבת כהלכתה.

הפעלת מזגן באמצעות שעון שבת

יש לי מזגן מיני מרכזי של תדיראן עם פיקוד שבת

אספקלריה

על משמר השבת

מכשור רפואי (א) - סיפאפ

סיפאפ (CPAP) - עזרי נשימה בשינה

על כל נשימה ונשימה:

תופעה נפוצה היא של אנשים רבים אשר סובלים מתסמונת דום נשימה חסימתית במהלך השינה (OSA - Obstructive Sleep Apnea), תופעה שבדרך כלל אינה מהווה סכנה ממשית ואינה אלא פוגעת באיכות החיים (למעט מצבי קיצון חמורים שאכן מוגדרים כפיקוח נפש). כאשר טיפולים שמרניים יותר, כמו הנחייה להורדה במשקל ושילוב פעילות גופנית, אינם מסייעים לאותם הסובלים מתסמונת זו, יש צורך בפתרון יעיל יותר. בעוד שבעבר היתה מקובלת המלצה על ניתוחים שונים, כיום הפתרון המומלץ ביותר הוא שימוש במכשיר סיפאפ (או מכשיר ביפאפ), לצורך הקלה על המטופל ומניעת דום הנשימה בשינה.

כמו כן ישנן סיבות רפואיות נוספות המצריכות שימוש במכשירים שכאלו, וביניהן גם סיבות אשר מוגדרות לעיתים כפיקוח נפש.

במאמר זה נעמוד על התופעה ומהותה, נבין את אופן פעילות המכשירים וסוגיהם השונים, את הבעיות הכרוכות בשימוש במכשירים שכאלו בשבת, לצד הפתרונות המתאימים עבור הזקוקים לכך.

תסמונת 'דום נשימה' בשינה:

תסמונת דום נשימה במהלך השינה מתרחשת כאשר בסיס הלשון וכן קירות החך הרך צונחים אחורנית אל פתח הקנה ומערכת הנשימה, והיא עשויה להתרחש בעיקר בין נשימה לחברתה. בשל כך נגרמת חסימה של נתיב האוויר לריאות, הגורמת למעשה לחנק קצר, כאשר כל אירוע חנק כזה גורם לירידה בכמות החמצן בדם ולעליה ברמות דו תחמוצת הפחמן. בעקבות כך מתרחשת יקיצה קצרה, לצורך הסדרת הנשימה ופתיחת מעבר האוויר.

תופעה זו המתרחשת במהלך השינה, נמשכת בדרך כלל כמה עשרות שניות, אך היא יכולה להתרחש גם עשרות ומאות פעמים במהלך הלילה. כתוצאה מכך, נגרמת פגיעה משמעותית באיכות השינה לסובלים מתסמונת זו, ובעקבותיה מופיעות תופעות נלוות, כמו עייפות במשך היום, נמנום וחוסר ריכוז. בנוסף לכך, בשל הפגיעה בתהליך השינה התקינה, הסובלים מתסמונת זו נמצאים בסיכון גבוה למחלות לב, לחץ דם גבוה, סוכרת ואף אירועים מוחיים רח"ל.

הפתרון המומלץ - מכשירי סיפאפ או ביפאפ:

בעבר, הטיפולים העיקריים לתסמונת דום נשימה בשינה היו ניתוחי לוע או הסרת שקדים, לצורך הרחבת נתיבי האוויר, וכן הנחייה לרדת במשקל, שאכן ביכולתה לסייע רבות במניעת דום הנשימה.

כיום ישנו אמצעי נוסף, הנחשב כפתרון הנפוץ ביותר לטיפול בתסמונת, והוא מכשיר הסיפאפ CPAP ראשי תיבות של: - Continuous Positive Airway Pressure שפירושו לחץ חיובי (פנימה) מתמשך על דרכי הנשימה, המיועד להקלה על הסובלים מתסמונת דום נשימה חסימתית בשינה, ומומלץ עבורם לשימוש לאחר אבחון מתאים ויעוץ רפואי.

מכשיר סיפאפ מיועד במיוחד לטיפול בתסמונת דום נשימה בשינה. לעומתו מכשיר הביפאפ משמש בעיקרו לטיפול במחלות ריאה חסימתיות, דוגמת COPD, ותפקידו הוא לדחוף לחץ אוויר גבוה יותר לריאה, לגרום לאיזור גדול יותר ולניקוז נוזלים החוצה מן הריאה.

עם זאת, מכשיר הביפאפ יכול להתאים גם לסובלים מתסמונת דום הנשימה בשינה, אשר מתקשים להסתגל למכשיר הסיפאפ, בשל קושי להתמודד בנשיפה כנגד לחץ קבוע, שכן מכשירי ביפאפ עוברים ללחץ נמוך בנשיפה למשך זמן ארוך יותר כדי לאפשר הקלה נשימתית, בעוד שמכשירי סיפאפ עוברים ללחץ נמוך לזמן קצר ואז חוזרים ללחץ הטיפול המקורי.

כיצד עובדים המכשירים?

מכשיר סיפאפ מזרים אוויר בלחץ חיובי (פנימה) מתמשך אל תוך מערכת הנשימה של המטופל דרך האף ו/או הפה, באמצעות מסכה מיוחדת המונחת על פיו, או גם על אפו, של המטופל במהלך השינה. אותה מסכה מחוברת אל מכשיר הסיפאפ באמצעות צינור המזרים אליה אוויר. האוויר המוזרם אל תוך מערכת הנשימה מונע למעשה את צניחת איברי הפה, שכן הוא יוצר מעין קיר המחזיק את המעבר פתוח, משאיר את נתיב האוויר חופשי, ועל כן מונע את התרחשות דום השינה, ומאפשר שינה רציפה ואיכותית.

מכשיר ביפאפ (BiPAP - Bilevel Positive Airway Pressure) פועל בצורה דומה למכשיר הסיפאפ, באמצעות הזרמת אוויר בלחץ חיובי דרך מסכה לדרכי הנשימה של המטופל. ההבדל העיקרי בין שני סוגי המכשירים הוא שמכשיר הביפאפ מייצר שתי רמות של לחץ חיובי: לחץ חיובי גבוה בשלב השאיפה ולחץ חיובי נמוך באופן משמעותי בשלב הנשיפה. במסגרת זו נתייחס הפעם בעיקר למכשיר הסיפאפ, שהוא הנפוץ ביותר, וגם נועד במיוחד, כאמור, לטיפול בתסמונת דום הנשימה.

השימוש במכשיר בשבת:

להלן נסקור את אופי הפעילות הקיימת במכשירים השונים, והשאלות הנגזרות כתוצאה מכך באשר לשימוש בשבת:

- במכשירים רבים, הקיימים כיום, צורת הפעלת המכשיר היא למעשה בהתחלת השימוש בפועל על ידי המשתמש,

וזאת עם הנחת המכשיר על הפנים והתחלת הנשימה, כאשר חיישני המכשיר מזהים זאת. התוצאה מכך היא, שהמשתמש במכשיר בשבת מפעיל בעצמו את המכשיר, על כל הבעיות ההלכתיות הכרוכות בהפעלה חשמלית בשבת, ואין אפשרות לגרום לו להידלק בשבת ע"י שעון שבת המכוון מערב-שבת לזמן הדרוש.

- נוסף על כך, גם אין לכאורה את האפשרות להותיר אותם פועלים מערב-שבת, שכן במכשירים אלו קיימת פונקציית כיבוי אוטומטי, הגורמת למכשיר לכבות את עצמו באופן עצמאי כעבור מספר דקות מעת הפסקת הפעילות, ולכן גם אם יפעילו אותם מערב-שבת, הם יכבו מאליהם לאחר דקות ספורות.

- כתוצאה מתכונה זו, קיימת בעיה נוספת בשימוש במכשירים אלו בשבת, שכן כאשר המשתמש מסיר את המסכה מעל פניו, הוא גורם לכיבוי המכשיר וניתוק הפעילות החשמלית.

- המכשירים מנהלים כעין 'יומן' מידע על השימוש של הצרכן, באמצעות מערכת דיגיטלית, המורכבת מרכיבי זכרון, עליהם נאגרת הפעילות בצורת גרפים או קבצי נתונים, וזאת לשימוש הרופא בעת ביקור המטופל, בכדי לעקוב אחר הטיפול, וכן לשם כיוול המכשיר במידת הצורך והתאמה מרבית של מידת הלחץ הנדרשת.

- במכשירים רבים קיים צג אלקטרוני, המופעל בעת השימוש, ועליו מופיעים הנתונים, אשר משתנים גם תוך כדי השימוש, לצורך מעקב המשתמש.

- כיום ישנם סוגים רבים של מכשירי סיפאפ המזרימים אוויר בלחץ משתנה, בהתאם לאופי הנשימה של המטופל והפסקות הנשימה שלו, וזאת באופן מדי, תוך כדי השינה, כאשר חיישני המכשיר עוקבים אחר תגובותיו של המשתמש, ובהתאם לכך מגבירים את לחץ האוויר או מנמיכים אותו כפי הצורך. פעולה זו נוצרת בין השאר ע"י שינויי מתח חשמליים בגוף המכשיר, אך ללא הפעלה או כיבוי.

- ישנם מכשירים שניתן לחבר אליהם מיכל נוזלים לאידוי, כדי ליצור חוויית שימוש נעימה, או כדי לספק לחות בעת יובש - אחת התופעות הנלוות לדום נשימה ו/או הזרמה מלאכותית של אוויר, וגם על כך יש לתת את הדעת בעת השימוש בשבת.

אספקלריה

על משמר השבת
המשך מעמוד קודם

הפתרון המועדף:

כמובן, שהפתרון המיטבי לשימוש בשבת הוא, להשתמש במכשירים שקיימת בהם אופציה ללחץ אויר קבוע, ושהפעלתם ניתנת לביצוע באמצעות שעון שבת, המכוון מערב-שבת. בכך נשלל לגמרי החשש של השפעת האדם על פעילות המכשיר. כמו כן, אין ספק שישנה עדיפות הלכתית ברורה למכשירים שלא קיים בהם צג אלקטרוני, עליו מופיעים נתוני השימוש. ואמנם, בעבר כל המכשירים היו עובדים על לחץ שאינו משתנה, והפעלתם היתה על ידי כפתור בלבד. ניתן היה להשאירם פועלים מערב-שבת, או להפעילם בשבת עצמה ע"י שעון שבת.

עם התקדמות הטכנולוגיה נכנסו לשימוש המכשירים האוטומטיים, ויהודים רבים הקפידו להחזיק דווקא את המכשירים הפשוטים, כדי שיוכלו להשתמש בשבת באפשרות המהודרת יותר. המכון מצידו ניהל בשנים עברו רשימה מסודרת ומפוקחת של כל המכשירים שנבדקו על ידו, אשר הוברר לגביהם שהם אכן פועלים בצורה קבועה, רשימה שהיתה מתעדכנת מפעם לפעם, בהתאם לנסיבות, לשירות הציבור הרחב, שומרי שבת מקדשי שביעי.

הפתרונות האפשריים במכשירים המצויים:

כיום, אפשרות זו כמעט ואינה מצויה במכשירים הזמינים בשוק והמסובסדים ע"י קופות-החולים, אך בהקפדה על התנאים הבאים, ניתן להשתמש גם במכשירים הקיימים, לא רק כאשר קיים חשש של פיקוח נפש, אלא גם במקרים של 'צער גדול', כפי שזה אכן כך בדרך כלל אצל הזקוקים למכשירים הללו, ובפרט אותם שכבר התרגלו להשתמש בהם בימות החול.

- במכשיר בו אין אפשרות להשתמש בשעון שבת, כאמור, בשל צורת ההפעלה עם הנחת המסכה על הפנים, ניתן להערים על המכשיר ולגרום לו לחשוב שהמסכה מוצמדת לפני האדם, וזאת על ידי תחיבת גרב, או כל בגד רך וקטן אחר, בחור יציאת האוויר, במקום שמצמידים אותה לפנים, עם הפעלת המכשיר בערב שבת, ולהשאירו פועל כך. פעולה זו יוצרת התנגדות ללחץ האוויר, בדומה להצמדת המסכה לפנים, וכך 'מתורגם' הדבר על-ידי החיישנים. כאשר באים להשתמש במכשיר בשבת, שולפים את הגרב ומניחים על הפנים, ועם סיום השימוש מחזירים אותה לשם מיד, שכן יש למכשיר זמן תגובה, ובכמה שניות, עד שפעולה זו מתבצעת, עדיין אין שינוי בפעילות המכשיר, והוא אינו מתנתק וממשיך לפעול.
- באשר לצג הדיגיטלי, העצה היא לכסות לגמרי את הצג בשבת, כאשר בכך אין כל משמעות לאיסוף הנתונים המשתנים, ואין למשתמש כל עניין ותועלת מהם, כך שדבר זה מהווה 'פסיק-רישא דלא איכפת (וממילא לא ניחא) ליה', ובמקום 'צער גדול' בוודאי ניתן להתיר זאת במקרה זה של שינויים דיגיטליים וכתיבה שאינה מתקיימת.
- אם ניתן לשלוף את כרטיס הזכרון מתוך המכשיר מערב-שבת, כך שהנתונים לא יאגרו בזכרון, יש לעשות זאת. אך אם הדבר לא ניתן לביצוע, בשל אופי המכשיר, או מסיבות רפואיות שונות, ניתן להקל גם בזאת, במצבים הללו, המוגדרים כ'צער גדול', למרות הנתונים הנאגרים, שינויים של המתח החשמלי בעת פעילות משתנה במכשיר או בשל פעילות המעבדים הדיגיטליים,
- השימוש באידוי נוזלים בשבת אפשרי במכשירים אלו רק באמצעות מילוי המים מערב-שבת.

1. שהוא מונח הלכתי ברור, המופיע בכ"מ בהלכות שבת. וכמבואר בשו"ע (או"ח, סי' שכח ס"א) לגבי צפורן וציצין שפירשו רובן כלפי מעלה ומצערות אותו, שמותר להסירן ביד, וכמ"כ המ"ב (שם סקצ"ו) דבמקום צערא לא גזרו רבנן כשמסירין ע"י שינוי דהיינו בידו. וכן מבואר בדברי הרמ"א (שם, סי' שיז ס"א) לענין התרת שני קשרים זע"ז כשאנינם של קיימא, דבמקום צערא אין לחוש ומותר להתירו, דאינו אלא איסור דרבנן ובמקום צערא לא גזרו. וכבר נתברר גם בב"י (שם, סי' שטז, סוד"ה ה' נהרגין) בשם המרדכי שמותר להרוג בשבת כל המזיקין שאין בהם סכנה הרצין אחריו, דמשום צערא שרי לכתחילה במשאצ"ג, וע"י במ"ב (שם סקמ"ו) דלדידן דסבירא לן מלשצאל"ג מדרבנן הוא דאסירא אף שאין ספק פקו"נ כלל שרי משום צערא בעלמא כדי שלא יזקק וע"י גם במ"ב (סי' שכח סק"ב) לענין גמיעת חומץ לחושש בשינוי במקום צער גדול. וראה עוד בס' ש"ש"כ (מהדו"ח, פל"ד הע' ד) מה שצ"ע לענין מי שמצטער הרבה, שאפשר שדינו כחשאב"ס או כמקצת חולי.

אספקלריה

באספקלריית העבר

פרקי תיעוד מתוך פעילות המכון בעבר בתחומים שונים

באג 2000 שחל להיות בשבת

ההיערכות לפני 20 שנה בדיוק, לקראת המעבר לשנת 2000 למניינם

'באג אלפיים', אשר 'איים' על העולם כולו, לפני 20 שנה בדיוק • אי וודאות לגבי תגובת המחשבים והתשתיות המבוססות עליהן במעבר משנת 1999 למניינם לשנה האזרחית החדשה • חשש מ'כאוס' מוחלט וקריסת כל גופי המשק והבטחון בכל העולם, במקרה של אי זיהוי החלפת קידומת השנים וסינכרון הנתונים בהתאם • תאריך המעבר בין השנים חל בחצות ליל שבת קודש פרשת שמות כג טבת תש"ס • בארץ ישראל חפצו כל גופי המשק לעשות שבתם חול, על מנת לעקוב בשעת אמת אחר התוצאות ולתת מענה בו במקום • החשש כי גם בבתים הפרטיים עלולים להיגרם חילולי שבת רבים במקרה שתתרחשנה תקלות • הממשלה על כל אגפיה פונה לרבנות הראשית לישראל, לשם קבלת היתרי עבודה נרחבים ביותר מתוך הגדרה של פיקוח נפש • בין הגופים עבורם התבקשו היתרים: הצבא, זרועות הבטחון האחרים, משרדי הממשלה, חברות תקשורת, ואף גופים פיננסיים כמו הבנקים, ועוד ועוד • הראשל"צ מרן הגר"ע יוסף זצ"ל מפנה את שר התשתיות דאז הרב אליהו סויסה אל המכון, להכוונה הלכתית ומעשית • הרבנות הראשית פונה אל המכון ואל הגר"י הלפרין זצ"ל שעמד בראשו, בבקשה ליטול נושא הלכתי זה לידי, על כל המשתמע • עוד בחודש אלול תשנ"ט, ארבעה חדשים טרם המאורע, מקיים המכון כנס היערכות בהשתתפות הרבנים, אנשי מקצוע, מומחי מיחשוב ואחרים, נציגי הממשלה וראשי המשק • בכנס מגובשים פתרונות הלכתיים ראשוניים עבור גופים ציבוריים, וגם עבור הציבור הרחב גובשה רשימת הנחיות מפורטת • פתרונות מחשוב גאוניים, אותם הגה הגר"י הלפרין, במטרה להקדים את כל ההתרחשות ליום שישי • פתרונות אלו לא הבשילו לכדי ביצוע, בתואנה כי הזמן הקצר שנותר כבר אינו מאפשר זאת • במרוץ נגד השעון נעשתה במכון עבודת איסוף נתונים מקיפה, ולאחריה העברת הנחיות מדויקות אל כלל החברות במשק • בין ההמלצות לציבור: הוראה להכין מים לכל השבת, ולהתכונן לאפשרות שמערכות הביוב תחסמנה במקרה של תקלות בשאיבה!! • לקראת השבת הקריטית מפרסמת הרבנות הראשית לישראל מודעת הדרכה בעיתונות, ובה מוצג המכון ככתובת לבירורים והדרכה מעשית • בסופו של יום התברר כי 'ההר הוליד עכבר', החשש הגרוע מכל לא התממש כלל, ובכל אופן זכו שומרי שבת לקדש שם שמים

נציגי הכנסת והממשלה, גופי המשק והכלכלה, אנשי מקצוע ומומחי מיחשוב, במפגש החרום עם מהנדסי המכון - בחודש אלול תשנ"ט

מכון מדעי וטכנולוגי להלכה • institute for science and halacha
 רחוב המסגור 3, בית גן ירושלים 96 465, ישראל, P.O.B. 16121
 16121 ת.ד. 96 465 ירושלים • 02-6424890, 02-6423230, 02-6416505, 02-6424890
 פקס: 02-6420849

ס"ד
 י"ז באיילת התשנ"ט
 29 באוגוסט 1999
 540/99

לכבוד
 גבי ענת לוי
 מנהלת ועדת באג 2000
 הכנסת

ה ז מ נ ה

לאור העובדה שיום הראשון ליטואר בשנה האזרחית הקרובה שנת 2000 יחול ביום שבת קודש. הננו מתכבדים להזמין למרום התייעצות בו ידונו ויועלו בבעיות העוללות להוצר בעקבות באג 2000.

מטרת המרום להעלות רעיונות כיצד ניתן להתמודד בעוד מועד עם הנושא ע"מ למנוע את חילולי השבת שיכולים להגרם עקב כך.

יום העיון יתקיים במכון מדעי וטכנולוגי להלכה, רח' המסגור 3 בית-גן, ירושלים ביום ראשון כ"ד באיילת תשנ"ט (5 בספטמבר).

התכנסות בשעה: 11:00
 סיום: 13:30

השתתפותך חיונית וחשובה מאוד.

נודה לך באם תמיצי הזמנה זו לכל חברי הועדה מהסיעות השונות.

הזמנה רשמית למפגש חרום בין כותלי המכון של כל הגורמים הרלוונטיים

ב"ה

עובדיה יוסף
הראשון לציון
ונשיא מועצת חכמי התורה

OVADIA YOSSEF
RISHON LEZION
AND PRESIDENT OF TORAH SAGES COUNCIL

JERUSALEM ירושלים *ב"ה אלוהים*

הריני מהכבד בזה לכרך את כל משתתפי הפורום שע"י "המכון המדעי טכנולוגי ליהלכה" אשר התכנסו כדי לעצוא פתרון ומניעת חילול שבת, כתוצאה מ"באג אלפיים". יהי נועם ה' עליכם, והפן ה' ברככם יצלה לחוק את שמירת השבת.

בהזדמנות זו הנני פונה אל כל הגורמים אשר בודים לעזור ולסייע בזה, לשחק פעולה ולעשות כמיטב יכולתם, להביא להצלחת הפעולות הנדרשות.

והשם יתברך יעזורנו על דבר כבוד שמו, ובזכות שמירת השבת נוכח להושע תשעת עולמים.

עובדיה יוסף

המלכה בבית המדרש בית יצחק יוסף ראובן שמואל אבנר 1 הר נוף ירושלים
טל 65295665 פקס 6513655

ב"ה אלול, תשנ"ט

ראש המכון הגרל"י הלפרין צ"ל נושא דברים בפני משתתפי כינוס החרום

מכתב מיוחד של הראשל"צ מרן הגר"ע יוסף צ"ל למפגש המיוחד שנערך בין כותלי המכון

מכון מדעי טכנולוגי ליהלכה • Institute for science and halacha
1 Hapizga St., Jerusalem 96 465, Israel, P.O.B. 16121
Tel: 02-6422094 Fax: 02-6422094

י"ד בכסלו תש"ס
735/99

כבוד חברי הועדה של הר"ר בנושא באג 2000
ובראש המופסור הרב זאב לב הי"ד
לידי הרבנים דיין ופרנק שליט"א

שלום וברכה,

אחר הישיבות שהיו לנו עם הגורמים השונים בנושא האמור ואחרי חשיבה עצמית חושבני שעלינו לתת את התומנו כי לא הרבנות הראשית בנושא ככל גוף ממשלתי ומלוכני אחר כי דבר שיוצא ע"י הרבנות הראשית הרי זה מסק הלכה ולא המלצה ולא כרע במיעוט.

ולכן לדעתי יש בנושא לקבוע כמה כללים שמהם לא נסוגים ונדלהין:

א. כל גוף אשר עצם פעילותו אינה חיונית ואין בזה משום דין שמומך עמ"י הלכה להפעילו בשבת, לא להתייחס לו בנושא באג 2000 כי היו צריכים לותר על שירותיו בשבת עמ"י הלכה.

ב. כל גוף ומפעל שיש בו חשש פקו"י בהפעלתו ביום נועד זה הרי שיש להשכיחו ולראות מה קרה עם הבסיסים של הנושא וחששותיו כמו שדברנו והם חברת החשמל תקשורת ואולי נציבות המים. כי פשוט הוא שאם יש חשש סכנה אין לחשוב על בעיה כלכלית של המסקה של זמן של המערכת.

ג. לעשות תוסס מפורט (בעין הטופס המצורף כאן) אישי למלאת אותו לכל איש ואיש שבהפעלתו רוצים בשבת.

ד. להקים כמה צוותות של אנשים המתמצאים בנושאים כעין אלו שובדקו את התפסים ויעמדו בקשר עם הגורמים ואם הם יצטרכו לבקר במקומות יבקרו ואח"כ יקבל את המלצותיהם וימנע לאורם.

א"ייה ובל"י אריה מוכן לבדוק את האפשרות להקים את הצוותות ולראות שיפעלו בדרך זו נדע שעשינו את המירב הניתן לעשות לא להיכשל בפקו"י ולא להכשיל ח"י בנושא שבת קודשינו.

בכבוד רב
הרב לוי יצחק הלפרין
ראש המכון

מכון מדעי טכנולוגי ליהלכה • Institute for science and halacha
1 Hapizga St., Jerusalem 96 465, Israel, P.O.B. 16121
Tel: 02-6422094 Fax: 02-6422094

שאלון

שם מגיש הבקשה: _____ שם הגוף: _____
טל: _____ דואר אלקטרוני: _____
מקס: _____

1) מה להערכתכם התקלות והסיכונים הצפויים אצלכם עקב Y2K?
_____

2) תיאור תחום האחריות של בעלי התפקידים שעבורם מבקשים היתר עבודה. (ניתן לפרט בדרך נפרד ולצרף לשאלון)
_____

3) בהתייחס לשאלה מס' 1 - אלו פעולות יבוצעו ע"י בעלי התפקידים הנ"ל, למניעת התקלות ובמקרה של תקלה?
_____

4) מה להערכתכם יתרחש אם תושבת המערכת למשך יוממה?
_____

5) מספר העובדים בשבת רגילה?
_____

6) אל מי ניתן יהיה למנות במידה והיהו שאלות נוספות? שם: _____
טלפון: _____
סלולרי: _____

דוגמת שאלון שהפיץ המכון בקרב כל הגופים המרכזיים בארץ, משרדי ממשלה, זרועות הבטחון, משק וכלכלה

כללים בסיסיים להתייחסות לבקשות התרי עבודה - במכתבו של ראש המכון הגרל"י הלפרין צ"ל לועדה המיוחדת מטעם הרבנות הראשית

הרבנות הראשית לישראל

הודעה לציבור

ביום שבת קודש פרשת שמות כ"ג בטבת תש"ס, יחול המעבר לתאריך האלף, החדש לספירה הנוצרית.

נערכו דיונים ארוכים בין נציגי הרבנות הראשית עם נציגי משרדי הממשלה והחברות הגדולות האחראים על ענין "באג 2000". בדיונים אלו הוצגו הבעיות העולות בגלל שינוי התאריך ועלויות לגרום, בין השאר, לפיקוח נפש ולכן אנו מודיעים לציבור כיצד יש לנהוג בשבת זו.

א. על פי ההלכה העבודה בשבת מותרת אך ורק אם היא נדרשת לצורך פיקוח נפש. אין היתר כללי לעבודה בשבת גם במפעלים ובמתקנים המוגדרים חיוניים, אין היתר לעבוד בשבת אלא אך ורק במקום שיש בו משום פיקוח נפש. על כן מי שנדרש לעבוד בשבת זו יבדוק האם עבודתו מותרת ע"פ ההלכה.

ב. היות ויש חשש לשיבוש מערכות ביום זה, קוראת הרבנות הראשית לישראל להמנע בשבת זו מכל עבודה או הפעלת מערכות, גם אלו המותרות בשבת, כדי שלא להגיע חס ושלום לידי מצב של פיקוח נפש או חשש פיקוח נפש.

ג. גם במקום שיש צורך בהפעלת המערכות שיש בהן משום פיקוח נפש, יש להעדיף שתומכי המערכות הללו יעמדו בכוננות בקרבת מקום עבודתם ורק בעת הצורך יוזמנו לטפל בתקלות חיוניות.

ד. כל מי שיש צורך בעבודתו בשבת זו, יבטח ע"י הנהלות המפעלים והמתקנים כי ידאגו לכך שיקבל את התנאים המתאימים לשהייה במפעל או במתקן במשך כל השבת כמו כן יספקו לו מזון ואת כל צרכיו ללא לחילול שבת.

ה. גם במקום שיש היתר הלכתי להפעלת מתקנים או מפעל בשבת, יש לעשותה מתוך בחינת האפשרות לפעילות בשינוי, גרמא וכדו' כדי להמנע, ככל האפשר, מחילול שבת.

ו. אנו קוראים לשמור על קדושת השבת ולא לנצל את התאריך הנ"ל לפתיחת עסקים או מקומות עבודה בשבת זו.

ז. לצורך בירור והדרכה קיים צוות מקצועי ע"י "מכון מדעי טכנולוגי להלכה" וניתן לפנות אליו בכל שאלה וענין, לפי הכתובת להלן:
"מכון מדעי טכנולוגי להלכה", רח' הפסגה 1, בית וגן, ירושלים, 96465.
ת"ד 16121, טל: 02-6423230, 6416505, 6424880.

E-mail address: halacha@isdn.net.il

כל המערכות הכינו עצמם כראוי ליום זה, ואין מקום לדאגות וחששות כל שהם, והבוטח בה' חסד יסובבנו.

אליהו בקשי-דורון
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

ELIYAHU BAKSHI-DORON
RISHON LEZION CHIEF RABBI OF ISRAEL

ב"ה, ט"ז שבט, תש"ס
19-2/195-0

לכבוד
הרה"ג רבי יצחק הלוי הלפרין שליט"א
ראש המכון הטכנולוגי
רח' הפסגה 1
ירושלים

השלום והברכה,

מועצת הרבנות הראשית בישיבתה מיום שני כ"ג שבט תש"ס (17.1.00) דנה בהערות לקראת ה"באג אלפיים" שבס"ד עברה ללא תקלות. המועצה העלתה על נס את ההערות ההלכתיות והמעשיות מפני החששות שעלויות היו להביא לחילולי שבת המוניים.

חברי המועצה ציינו את פעילותם המבורכת של חברי הועדה שנסקרו ברוב מטעם הרבנות הראשית ובראשם את הרה"ג רבי יצחק הלוי הלפרין שליט"א ואת פרוץ זאב לב הי"ד, שהרכיבו רבות מומנם מידיעותיהם בהלכה ובמדע לתועלת הענין.

כנשיא המועצה נתבקשתי להודות בשם מועצת הרבנות הראשית לכת"ר על נכונותו, מאמציו ועל זמנו הקר ועצותיו הבורכות, לשמירת השבת כהלכתה, בזכות השבת שהיא מקור הברכה התברכו בכל מילי דמיטב להמשיך לשמור ולעשות ולקדש שם שמים בריבים.

בכ"ה,
אליהו בקשי-דורון
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

מכתבו של הראשל"צ הגר"א בקשי דורון שליט"א, בשם מועצת הרבנות הראשית, כשוך הסערה, בו הוא מודה למכון ולמי שעמד בראשו הגר"א הלפרין צ"ל על כל פעילותם בנושא חשוב זה

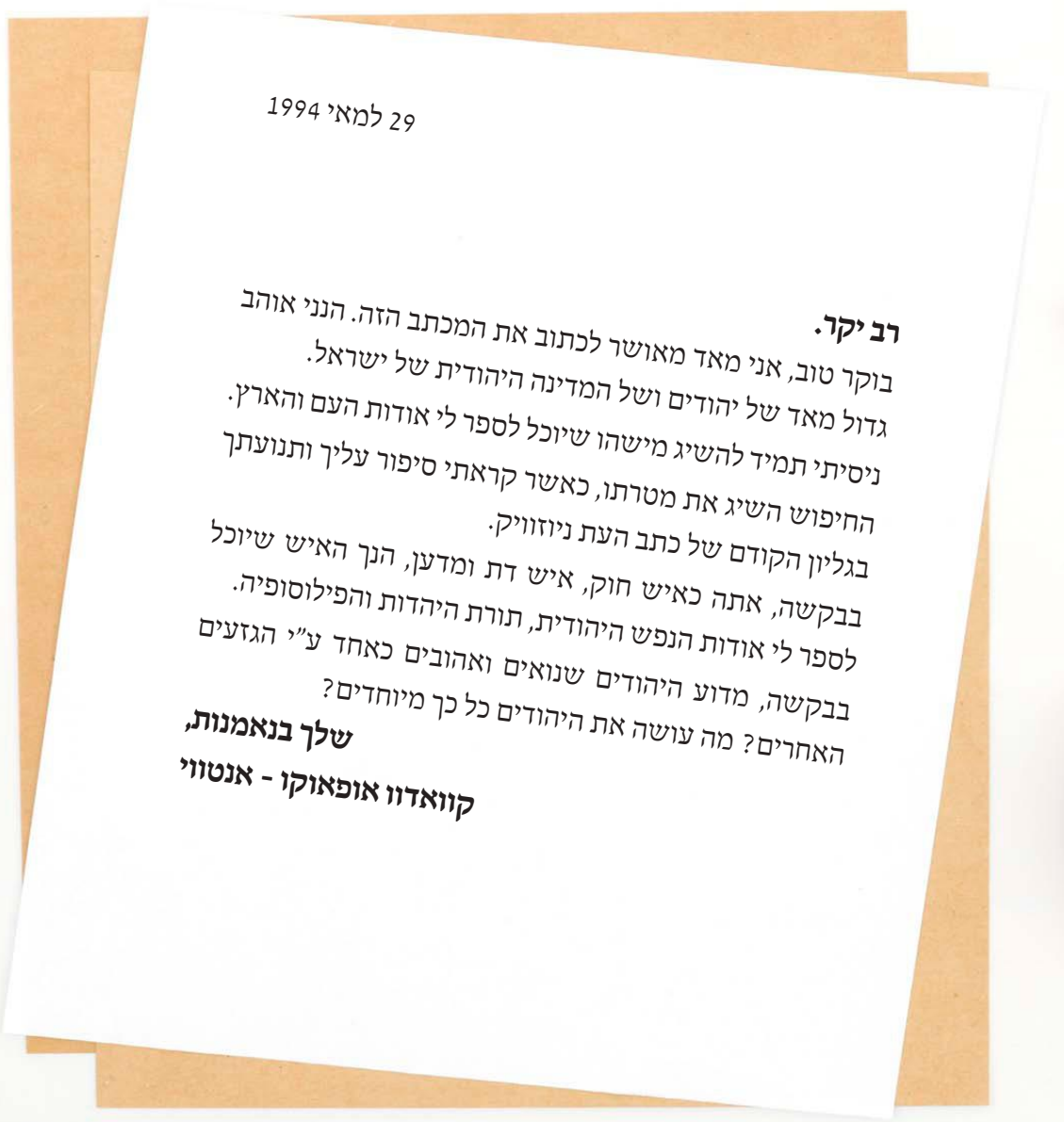
אספקלריה

באספקלריית האמונה

מכתבים ל'גאנה' (1)

הרקע לתכתובת ענפה זו והסיפור המרתק והמפעים שסביבה פורסם בעלון 'אספקלריה' גליון ט' (חשוון תש"פ) עמ' 53

29 למאי 1994

רב יקר.

בוקר טוב, אני מאד מאושר לכתוב את המכתב הזה. הנני אוהב גדול מאד של יהודים ושל המדינה היהודית של ישראל. ניסיתי תמיד להשיג מישוהו שיוכל לספר לי אודות העם והארץ. החיפוש השיג את מטרתו, כאשר קראתי סיפור עליך ותנועתך בגליון הקודם של כתב העת ניוזוויק. בבקשה, אתה כאיש חוק, איש דת ומדען, הנך האיש שיוכל לספר לי אודות הנפש היהודית, תורת היהדות והפילוסופיה. בבקשה, מדוע היהודים שנואים ואהובים כאחד ע"י הגזעים האחרים? מה עושה את היהודים כל כך מיוחדים? שלך בנאמנות, קוואדו אופאוקו - אנטווי

מעמד מתן תורה ♦ שלימות התורה וקנאת העמים ♦ תכלית בריאת העולם ♦ אברהם אבינו וחקירתו אחר הבורא ♦ ישראל העם הנבחר ♦ הצירוף בשעבוד מצרים ♦ מהותה של גלות וגאולה ♦ תפילה ♦ יחסה של התורה הקדושה אל אומות העולם

יום רביעי לבריאה, עשרים וארבעה ימים לחודש הרביעי לפי מנין עם ישראל מיום צאתם ממצרים, שנת חמשת אלפים ושבע מאות וחמישים וארבע לבריאת העולם לפי מנין התנ"ך.

**למר קוואדו אופאוקו - אנטווי
אדון יקר מאד,
שלום וברכה,**

על מנת להכיר את הנפש היהודית, את יחודה והקשר המיוחד שלה עם בורא העולם, צריך להכיר מעט את תורת ישראל, שהיא תורת ה', שנתנה לעם ישראל לפני למעלה מ-3300 שנה, כשיצאו בני ישראל משעבוד מצרים, במעמד גלוי, במדבר סיני, הממוקם בין ארץ מצרים לארץ ישראל, ששם היה מפגש פתוח בין בורא העולם לבין העם שהבורא בחר בו להיות לו לעם.

במעמד נשגב זה הנחיל בורא העולם לעמו את התורה, שיש בה באופן כללי שני חלקים, החלק שנכתב, והחלק שנמסר בעל-פה ובתקופה מאוחרת יותר גם נכתב.

החלק הכתוב של התורה הם חמשת חומשי תורה (-בראשית, שמות, ויקרא, במדבר, דברים), ועוד תשעה עשר כתבי הקודש, של נביאים וכתובים, המרכיבים ביחד את התנ"ך (הקרוי בשפת העמים "בייבל"). החלק של התורה שנמסר בעל פה, ונכתב מאוחר יותר, הם המשנה והתלמוד וכל הספרות שנוצרה סביבם.

מצד אחד, כל העולם כולו עמד בזמנו פעור פה, משתומם ומלא הערכה ופליאה כלפי אותו עם, שזה עתה יצא משעבוד קשה ומפרך בארץ קשה ומשעבדת כממלכת מצרים, שהיתה האימפריה האדירה ביותר באותה תקופה, וכבר יש לו תרבות מלאה ומקיפה, אנושית ואלוקית גם יחד, אשר אנו החיים כיום בעידן הטכנולוגי המחודש והמתקדם, מוצאים ומגלים ללא הרף שהתורה לא התיישנה, והיא חדשה כנתינתה.

גם דבר זה לכשעצמו מהוה הוכחה חד משמעית שהיא תרבות אלוקית נצחית. כשם שהבריאה עצמה היא אותה בריאה ללא שינוי, אלא שהאנושות הצליחה לגלות את הצפונות הטמונים בה, כך גם התורה היא אותה תורה שניתנה בסיני, ובד בבד עם גילוי הצפונות של הבריאה מתגלים בתורה, ביחס דומה, גם הצפונות שבה, היכולים לענות על כל השאלות והאתגרים שבעקבות חידושי החיים וההתפתחויות המתקדמות. כל זאת, משום שאותו בורא שברא את העולם הוא זה אשר נתן לנו את התורה.

עובדה זו, כאמור, הביאה ומביאה להתפעלות ואהבה גם מצד העמים האחרים. אמנם, מצד שני, דוקא בגלל זה ישנם כאלה שעומדים ומקנאים בעם הזה ובתרבות הזו שזכה לקבל מבורא עולם, ואך טבעי הוא שקנאה מעוררת שנאה. לפיכך אותה הסיבה שהביאה לכך שיאהבו את עם ישראל היא אשר מהוה גם את הסיבה לשנאה להם. וכפי שאמרו לנו חכמי ישראל בתלמוד (במסכת שבת), אודות הר סיני, שעליו נתן הבורא את התורה, כי למה נקרא שמו הר סיני? שהוא הר שעליו ירדה השנאה של אומות העולם - שלא קבלו את התורה - לעם ישראל.

שמה תשאל: מדוע זכה דוקא עם זה לקבל את תורת בורא העולם?

התשובה לכך היא, כי הלא פשוט והגיוני ביותר הוא שהבורא ברא את עולמו לאיזו שהיא תכלית ומטרה, ולא חס וחלילה ללא שום תכלית. תכלית הבריאה היא ללמוד ולקיים את מה שנאמר בתורה, ונאמרו שם הרבה הרבה דברים גדולים ומעניינים, שהם הם רצון הבורא יתברך.

אלא שהבורא הסתיר את עצמו מבני אדם, כשם שהסתיר את עצמו מכל הברואים האחרים, והחליט שמי שיגלה אותו בכוחות עצמו יזכה הוא וצאצאיו אחריו לקבל את המתנה הגדולה הזאת, שהיא תורת הבורא.

אספקלריה

באספקלריית האמונה
המשך מעמוד קודם

כעבור קרוב לאלפיים שנה מעת בריאת העולם, כשכל בני האנושות כולם טעו ותעו בדרכם ולא גילו את הבורא, נולד ילד, שלאחר מכן נהפך לאב לעם ישראל. שמו של ילד זה היה אברהם, והוא בכוחות עצמו גילה את הבורא, והחל לפרסם את שמו ולהפיץ בעולם את האמונה בא-ל אחד בורא העולם.

לאברהם היו כמה בנים, אך רק אחד מהם, אשר שמו היה יצחק, הלך בדרך זו, והמשיך לגלות את הבורא ולפרסם את שמו בעולם. גם ליצחק היו שני בנים, שרק אחד מהם, ששמו היה יעקב, המשיך בדרך זו לגלות את הבורא, לפרסם את שמו ולעבוד אותו.

כפי שמתואר בספר "משנה תורה-היד החזקה", שחיבר אחד מגדולי אומתנו, רבינו משה בן מיימון (בהלכות עבודת כוכבים): "בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדול, ונבערה עצת חכמי אותו הדור... ופשט דבר זה בכל העולם לעבוד את הצורות בעבודות משונות זו מזו ולהקריב להם ולהשתחוות... אבל צור העולמים לא היה שום אדם שהיה מכירו ולא יודעו... ועל דרך זה היה העולם הולך ומתגלגל עד שנולד עמודו של עולם והוא אברהם אבינו, כיון שנגמל איתן זה (-אברהם) התחיל לשוטט בדעתו והוא קטן, והתחיל לחשוב ביום ובלילה, והיה תמיה היאך אפשר שיהיה הגלגל הזה נוהג תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומי יסבב אותו, כי אי אפשר שיסבב את עצמו, ולא היה לו מלמד ולא מודיע דבר, אלא מושקע באור כשדים בין עובדי כוכבים הטפשים, ואביו ואמו וכל העם עובדי כוכבים והוא עובד עמהם, ולבו משוטט ומבין, עד שהשיג דרך האמת והבין קו הצדק מתבוננתו הנכונה, וידע שיש שם א-לוה אחד והוא מנהיג הגלגל, והוא ברא הכל, ואין בכל הנמצא א-לוה חוץ ממנו... והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם א-לוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד, והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר ומממלכה לממלכה, עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא... וכיון שהיו העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו היה מודיע לכל אחד ואחד כפי דעתו עד שיחזרוהו לדרך האמת, עד שנתקבצו אליו אלפים ורבות, והם אנשי בית אברהם, ושתל בלבם העיקר הגדול הזה וחבר בו ספרים, והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק מלמד ומזהיר, ויצחק הודיע ליעקב ומינהו ללמד, וישב מלמד ומחזיק כל הנלויים אליו".

לאחר שבמשך שלושה דורות, זה אחר זה, מזרעו של אברהם, היו מגלים את הבורא ועובדים אותו, החליט הבורא כי שלשלת זו איתנה וחזקה, כפי שנאמר בספר קהלת (ד, יא): "והחוט המשולש לא במהרה ינתק", ובחר בהם כדי לתת להם ולצאצאיהם את תורתו.

אך קודם למתן התורה ניסה אותם הבורא בעבודות קשה, כדי לראות אם אכן גם הצאצאים נאמנים לו. לפיכך שעבד אותם בשעבוד מפרך בארץ מצרים, במשך מאתיים ועשר שנים. ולאחר שעמדו בנסיון בהצלחה, הוציא אותם הבורא ממצרים, באותות ובמופתים, כדי להנחיל להם את ארץ ישראל.

בדרכם לשם, התגלה אליהם, בפני כשני מיליון נפש, ונתן להם את התורה (הנמצאת בידינו, ואשר אנו לומדים אותה ומקיימים את מצוותיה זה למעלה מ-3300 שנה), והכניסם לארץ ישראל, שהיא הארץ הקדושה, אשר לבורא העולם יש יחס מיוחד אליה, כמו שכתוב בתורה שנתן לישראל, בספר דברים (יא, יב): "ארץ אשר ה' אלוקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה".

עם ישראל התגורר בארץ ישראל במשך מאות שנים. וכאשר הפסיקו לקיים את התורה הגלה אותם הבורא, ופיזר אותם בין האומות, כשהם נתונים לסבל ולרדיפות. יחד עם זאת, שמר עליהם הבורא בהשגחתו הפרטית שישארו תמיד כעם אחד, ישמרו על יחודם ולא יתבוללו בין העמים האחרים. וגם במהלך הגלות המרה המשיכו הרבה מבני ישראל לשמור את התורה, על שני חלקיה, ולקיים את מצוותיה.

לאחר קרוב לאלפיים שנות גלות, זכינו שהבורא יתברך סייע בידינו לחזור שוב לארץ ישראל, אשר כיום מתגוררים בה מאות אלפי יהודים, שלומדים את התורה שניתנה בסיני ומקיימים אותה, ואנחנו רוצים ומקוים להשאר כאן לנצח, ומיחלים בתקווה ובאמונה שלמה לביאת משיח צדקנו, אשר לפי אמונת ישראל

וציווי הבורא בזכות התורה יהיה העולם כולו טוב יותר ופחות מגושם, וכל המתים יקומו לתחיה לכשיעלה רצון מלפני בורא העולם יתברך שמו, אשר אמונתנו ותקותנו כי לא ירחק יום זה. עם ישראל מתפלל שלוש פעמים ביום אל הבורא. הם מבקשים ממנו את כל מה שהאדם צריך, הן בצרכיו הגשמיים והן בצרכיו הרוחניים, ומרגישים את עצמם קרובים אליו, כבנים אל אביהם. עם ישראל הם אלו שנולדו מתוך העם, מזרע אברהם יצחק ויעקב. מלבדם נתן הבורא גם אפשרות לבני עמים אחרים להצטרף ולהסתפח לעם ישראל, באם רצונם זה נובע אך ורק מתוך שאיפה לעבוד את הבורא עפ"י התורה שנתן לישראל.

בתורה שלנו יש התייחסות רחבה גם לעמים אחרים והמחוייבות שלהם כלפי הבורא. אני מקוה שאכן הצלחתי בקוים כלליים לענות על שאלתך, שהיא שאלה עמוקה וענינית מאד. באם הדברים נוגעים ללבך ומעניינים אותך, יש באפשרותך להמשיך לשאול, ואני מצדי אשתדל להמשיך לענות.

בכבוד רב,
הרב לוי יצחק הלפרין
ראש המכון

18 ביולי 1994

לכבוד הרב לוי יצחק הלפרין
רב תודות בגין מכתבך.

בבקשה, אני לא צריך לשאול שום שאלות. רק שאני רוצה לדעת וללמוד כל מה שצריך להיות נלמד ונשמר. זה מה שאני צריך בשביל עצמי ועבור צאצאי וכל מי שירצה ללמוד. מכתבך הינו לי מקור של השכלה. עכשיו אני יודע להעריך את היחודיות של הבריאה, וכיצד האנושות משתלבת בה לפי חוקי הבורא.

בבקשה, מה המובן של "הלכה"? מה הפעילויות של מכונכם? מה המשמעות בסמל שלכם?

בבקשה, האם מרטין בובר עדיין נקרא בישראל? פעם היו לי את קורות חייו, צילום מ"אנציקלופדיה יודאיקה", אבל עם קטעים מטושטשים. אודה מאוד לקבל את קורות חייו. אני קראתי עליו לראשונה בחוברת של קוויקרים. אני בעצמי קוויקר.

אסיים כאן עם ד"ש לך ולכל הצוות שלך.

שלך בנאמנות,
קוואדזו אופאוקו - אנטווי

אספקלריה

רשימת מקורים המאשרים ע"י המכון מדעי טכנולוגי להלכה מעודכן לחודש כסלו תש"פ

דגם				שם המקור	יבואן		
SL-2239-SJ	BE-3259-SJ	SJ-X6607	BL-8720-SJ	שארפ	ראלקו סוכנויות		
WH-2239-SJ	SL-3259-SJ	IN-8520-SJ	SL-8720-SJ				
BG-2249-SJ	WH-3259-SJ	SL-8520-SJ	W-8720-SJ				
SL-2249-SJ	BE-3279-SJ	WH-8520-SJ	WH-8720-SJ				
WH-2249-SJ	SL-3279-SJ	IN-8595-SJ	SL-SJ-R8810				
BE-2255-SJ	WH-3279-SJ	B-8620-SJ	BK-SJ-R8811				
SL-2255-SJ	BE-3550-SJ	IN-8620-SJ	WH-SJ-R8812				
WH-2255-SJ	SL-3550-SJ	SL-8620-SJ	SL-SJ-R8910				
BG-2269-SJ	WH-3550-SJ	WH-8620-SJ	BK-SJ-R8911				
SL-2269-SJ	BE-3610-SJ	IN-8695-SJ	WH-SJ-R8912				
WH-2269-SJ	BK-3610-SJ	SL-SJ-R8710	BG-9610-SJ				
SL-2275-SJ	SL-3610-SJ	BK-SJ-R8711	IN-9610-SJ				
BE-2277-SJ	WH-3610-SJ	BK-8801-SJ	WN-9610-SJ				
SL-2277-SJ	IN-3710-SJ	WH-8801-SJ	BL-9711-SJ				
WH-2277-SJ	SL-5620-SJ	8802WH-SJ	WH-9712-SJ				
SL-3145-SJ	WH-5620-SJ	B-8720-SJ	BL-9811-SJ				
WH-3145-SJ	SJ-D5777	BK-8720-SJ	WH-9812-SJ				
BG-3350-SJ	SL-3355-SJ	BK-4350-SJ	BK-4360-SJ				
BK-3350-SJ	WH-3355-SJ	SL-4350-SJ	SL-4360-SJ				
SL-3350-SJ	BG-3360-SJ	WH-4350-SJ	WH-4360-SJ				
WH-3350-SJ	BK-3360-SJ	BK-4355-SJ					
BG-3355-SJ	SL-3360-SJ	SL-4355-SJ					
BK-3355-SJ	WH-3360-SJ	WH-4355-SJ					
מאשרים עד מנחם אב תש"פ (אוגוסט 2020)							
RT21M6211SR	RT50K6330WW	RT62K7040WW	RF50K5920S8			סמסונג	סמליין
RT29K5452WW	RT50K6330SP	RT62K7040SL	RF50K5920FG				
RT38K5452WW	RT53K6330SP	RT62K7040BS	RF60J9001SL				
RT38K5452SP	RT53K6330WW		RF60J9001SG				
RT46K6330WW	RT58K7040SL		RF80K9070SR				
RT46K6330SP	RT58K7040WW		RF85K9002SR				
מאשרים עד כסלו תשפ"א (דצמבר 2020)							

אספקלריה

דגם				שם המקרר	יבואן
RNA GR-B230	S 650-GM	S GR-M6481	GR- B608S	LG	ברימאג דיגיטל
RSA GR-B240	W 650-GM	W GR-M6481	XL GR-B708		
RWA GR-B240	RSC 651-GM	S GR-M6781	XDID GR-B709		
MAJ GR-B264	RWC 651-GM	W GR-M6781	XDID GR-J710		
MAW GR-B264	RSC 849-GM	S GR-M6881	INS GR-X710		
MAJ GR-B265	RWC 849-GM	W GR-M6881	S GR-B909		
MAW GR-B265		S GR-M6981	DID GR-J910		
	GM-U700RSC	W GR-M6981	GR-X910INS		
מאושרים עד כסלו תשפ"א (דצמבר 2020)				באקו	
CN160235X	CN160235W	CN160235BG			
מאושרים מ-ט"ו באולול תשע"ט (ספט' 2019) עד אלול תש"פ (ספט' 2020)					
RD53WR4S	RD60WC4S	RD65WR4S	RD73WR4S	הייסנס	אלקטרוידן / סינודן
RQ81WC4S	RQ82				
מאושרים עד אדר תש"פ (מרץ 2020)					
KDN75VW3PL	KDN75VI3PL	KDN65VW2PL		בוש	בי.אס.אייץ
מאושרים עד שבט תשפ"א (פברואר 2021)					
KD75NVI3PL				סימנס	
מאושרים עד שבט תשפ"א (פברואר 2021)					

חובה לוודא בבית הלקוח כי מדבקת האישור המקורית מוצמדת למקרר, ללא מדבקה אין תוקף לאישור המכון. יש לעיין היטב באישור ההלכתי המודבק למקרר ולוודא כי הוא תואם את הדגם, וכי הוא בר תוקף, וכן לעיין בהנחיות (אם קיימות).

אספקלריה
 יו"ל ע"י המכון המדעי טכנולוגי להלכה
 רחוב הפסגה 1, בית וגן ירושלים 9646501 ת.ד. 16121
 טל: 02-6424880, 02-6423230, 02-6416505
 machon.halacha@gmail.com | www.machonhalacha.co.il
 עורך אחראי: הרב ש.ב. ויצמן
 לתגובות, שאלות והערות ניתן לפנות באימייל: aspakdria@gmail.com

